

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre . . .	8 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre . . .	10 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre . . .	12 frt — kr.
Negyedévre . . .	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, december 10.

Elnapolás.

Sokat el lehet nézni a politikában, a mit a magán életben nem nézhet el senki. Megszoktuk, hogy a politika olyan eljárás, melyben a cél szentesíti az eszközt, s annál inkább szentesíti, minél kevesebbé szent maga a cél. Mióta Machiavelli tana el lett fogadva, a bevégezt tények elmélete meggyökeresedve, azóta a politikai görbe utakon nincs mit csodálkozni.

A politikai becsület például megengedi a fondorkodást, a képmutatást és a becsapást a tárgyalásoknál. Hanem a rossz indulatot, a hazudozást, a csalást még sem engedi meg. Csakhogy persze a szeledebb és erősebb fogalmak közötti mezgye igen szűk s félre lépni igen könnyű.

Pedig amint a durvább felfogásban találnak egy politikust, az hamar lejárt emberré lesz s a politikai becsület elvesztését csak politikai halál követheti, ennek nincs párbaj-flastroma.

Bánffy régóta üldözi már az ellenzék azon czimen, hogy a polgári életben is a politikai becsület szerint jár el, magán jellegű dolgoknál is presszionál, fondorkodik. Idáig még úgy ahogy lavirozott Bánffy a vádak zavargó hullámai felett, de az utóbbi pár napban, úgy látszik, elborították a hullámok.

Az a törvényjavaslat, melyet »bihari

szegként» akarnak ütni parlamentárizmusunk falába, örökre ott maradna, mint precedens, bármely pillanatban rá lehetne akasztani az alkotmányt. Ez a javaslat több mint a 14. §. Ausztriában, melyre pedig indulat nélkül alkotmányos érzésű ember nézni sem tud.

Bánffy maga is érezte, hogy midőn a falhoz illeszté ezt a szeget és párttagjaihoz fordul, hogy mindenik egy kalapácsütéssel igyekezék azt beverni, hogy midőn az aláírásokat kívánta, bármily meglepetésszerűen dobta is ezt a követelést pártja elé, mégis kell valami megnyugtatót adni mellé, hogy a pártbelieknek ne kelljen a becsületből és férfias önértetből pusztán a párt fegyelem ingujjára vetkőzve eszközölni ezt a szegbeverést.

Azt mondta tehát pártjának — e végtelenül is óriási felelősségteljes pillanatban mondta, midőn fecsapásra még gondolni sem lehetett — hogy e törvényt nem az országgyűlés feloszlásával, sőt csak nem is elnapolásával, hanem az országgyűlés együltartásával fogja csak érvényesíteni s az egész ház előtt a felelősséget viselni.

Ebben némi megnyugtató csakugyan volt azok számára, akik ugyanis csak megszájából nyugtalankodnak, mert legalább a parlamentarizmus látszata fen fog állani. De nemsokára jön a Tisza nyilatkozata, hogy nálunk úgy sincs igazi alkotmányosság, mert a korona erősebb, mint a

nemzet, tehát az ő törvényével tulajdonképpen semmit sem teszünk félre, ez után pedig jön a Bánffy bejelentése, mely szerint a ház üléseit elnapolja.

Hát erre még a kormánypárti lelkiismeret is megmozdul. Tegnap már sokan hangoztatták, hogy ki vannak játszva s ilyen körülmények között aláírásukat visszavonják. Ez az elnapolás teljes világtásban mutatja be Bánffy.

Érdekes különben egy bécsi lap entrefiléje. Azt írja, hogy mindenki úgy hitte náluk, hogy a Tisza-féle javaslat csak arra való, hogy Bánffy megkapja azt a pontot, melyen keresztül diszesen bukhatik. Azt hitték, hogy Bánffy nem fog hozzájárulni a lex-Tiszához s a kormánypárt nem írja alá.

Hja! és még mi azt mondjuk, hogy az osztrákok gyűlölnék minket, mikor olyat hisznek Bánffyról és pártjáról amit mi csak nagy erőlködéssel birtunk remélni — hiába.

Szeretné azt a kormánypárt látni, amit a hatalom érdekében Bánffy el nem fogad és ő alá nem írta!

Valószínű különben, hogy ez az elnapolás csak arra való, hogy háborgatás nélkül agonizálhasson Bánffy úr és diszes rendszere.

Talán még sem lehet éppen mindent Magyarországon!?

P—y.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A Bátkyék nénikéje.

Írta: Prigl Olga.

Mindennap heten ültek az asztalhoz Bátkyék. Istenem, csak kenyér hány darab kellett, pedig az volt a szokás, hogy ebédhez egy karéjnál többet egyikőjük se kapjon. A négy fiu, mindannyian vasgyomru gyerekek, néha egymástól kapkodták el, s csakugy tömték magukba a pirosbarnára sült kenyérhajat. Hanem azért nem is volt soha semmi bajuk. Az arcuknak is olyan jó pirosbarna színe volt, mint, mondom, éppen a kenyérük héjának, hogy megirigyelhette volna tőlük a kiskirály is.

A nényük Jolán egyikőjükhez se hasonlított. Sápadt arcu volt, inkább fehér, mint a cseresznyefa virága tavasszal.

Nagnéha futott rajta keresztül valami kis halvány pirosság és az ember olyankor szerette volna odacsókolni, olyan jól illett neki. Különben ő vele törődtek a családban legtöbbit. Apró leánykora óta mindig világoskék, vagy világos rózsaszín ruhába járatták és nagy, széles florentin kalapot hordattak vele, rendszeren tisztafehéret.

Mi gyakran voltunk együtt és én nagyon szerettem Jolánt. Szerettem, mert nem fogott rajta semmiféle kényeztetés. Olyan egyszerű, türelmes leány maradt mindig, — egyszerű a viselkedésében és végnélküli türelmes. Mikor Bátkyné félóránon keresztül is próbáltatott vele egy-egy ruhadereket, láttam sokszor majd eldőlni a fáradságtól, hogy annyit kellett egy helyben állani. Aztán még csak a tükörbe se nézte meg magát. Ha a próbálásnak vége volt, — belebújt megint a kis fodros kurta háziruhájába és egész nyugalommal hozzáfogott az örökös vadrózsákat himezni az örökös milliőkbe. Az anyja ezalatt kedvére alkudhatott szabóval, divatárussal egyaránt.

Hogy az örökös milliőket kimagyarázzam, — hát ez úgy volt, hogy Jolán azokat mind a nénikéjének himezte és pedig azért vadrózsákkal, mert a néni bolondult azért a virágért. Minden, de minden abból állott ki nála, a piktör a falakat is rózsaszínre festette. Bátkyné szerette a néni különczködéseit emlegetni és olyankor mindig jelentőségteljesen bölintett a fejével. Az anyám már tudta miért és egy keserű pillanatában nekem is elárulta, mikor azokról a bizonyos mai világbeli szegény lányokról volt szó.

— Hogy mért is nincs neked egy olyan

nagnénéd, mint a Bátky Jolánnak, — mindent Jolánra hagy . . .

Egy kicsit fölhuztam a vállamat, de tudja a jó Isten, — én nem irigykedem senkire. Aztán el se tudtam képzelni Jolánt másképp, mint otthon a kurta fakó ruhájában, az utcán, a bálókban pedig, a szintén matematikai pontossággal kiszámított toalettjeiben. Bátkyné soha egy centiméterrel se vett több selymet vagy csipkét, mint a mennyi éppen kellett.

A multkor náluk voltam megint. Csunya nedves délután volt s otthon majd elaludtam. Még alig volt három óra és én már nem láttam semmit. Odaát Jolán még dolgozott, persze a milliőkön, az anyja meg pakolt. Egy egész sült libát s finom vörös borokat. A legtehetőre vigyázva még egy skatulya cukorsüteményt illesztgetett féltő gonddal, hogy szinte beleizzadt. Csak nem fog összetörni valami. No és abban a pillanatban ront be a két kisebbik fiu. Az anyjok alig bírta a sok mindent hirtelenében letakarni egy szerencsére kéznél levő asztalkendővel. Ugy mondta nekem németül, hogy ez mind a néninek egy ajándékba.

Mi Jolánnal az ablakon néztünk ki s azon mulattunk, hogy rálehelünk az üvegre meg letörültük, aztán belefirkáltuk az ideáljaink nevét.

Elismert legjobb minőségű kész
FEHÈRNEMÛEK.

Dr. Jéger-féle

alsóing és nadrágok.

Elegáns esernyők, nyakken-
dők, harisnyák és keztük.

BECZKAY LAJOS

Nagyváradon, Szt.-László-tér

A „MENYASSZONY“-hoz.

Elegáns őszi téli kelmék,
kötött minőségű
vásznak,

ágyterítők, függönyök,

kész női derekak (blousok.)

Selyem és téli kendők minden kivételben,
feltűnő olcsó árak mellett.

Josipovich fölmentése.

A lemondott miniszterek szokásos elbocsátó levele jelent meg a hivatalos lap tegnapi számában. *Josipovich* Imre miniszter bocsátatott el hivatalosan. Az elbocsátó levél a következőleg hangzik:

Kedves *Josipovich*! Midőn Önnek horvát-szlavon-dalmát ministeri állásáról való lemondását ezennel elfogadom, egyuttal felhívom Önt, hogy e ministerium teendőit utódjának kinevezéseig ideiglenesen még tovább vezesse.

Kelt Schönbrunnban, 1898. évi december hó 8-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

B. Bánffy, s. k.

Azt hiszszük, nemsokára több ilyen miniszteri felmentés fog ékeskedni a hivatalos lapban.

Viharos elnapolás.

Elnökválasztás helyett elnapolás lett a mai ülés szenzációja.

A tíz percz szünet alatt a miniszterek tanácskozni vonultak vissza. Egy pillanat alatt hire terjedt, hogy Bánffy a Ház elnapolásához fogja kérni miniszterársai beleegyezését. Ez azonban nem ment olyan könnyen. A minisztertanácsban formális szakadásra vezetett az elnapolás kérdése. *Fejérváry* br. izgatottan jelentette ki: »Ez a legszerencsétlenebb taktika«. Künn azalatt élénken pertraktáltak az elnapolás kérdését. Nemsokára pontosan tudták már, hogy az elnapolás decz. 17-ig fog szólni. Mások ellenben hihetetlennek tartották ezt a beavatottabbak közül is, mert *Bánffy* — mondották ezek — egyenesen azzal a feltétellel kérte ki a Tiszaféle előterjesztéshez az aláírásokat, hogy ezzel szemben biztosította pártját, hogy sem elnapolásról, sem a ház feloszlatásáról nem lesz szó. Konstatáljuk, hogy sokan akadtak a kormánypártból, a kik ebben *Bánffy* részéről az adott feltétel megszegését látják s ép ezért a maguk részéről is megszüntnek tekintik ennek folytán az aláírás által elvállalt obligót. Ugy halljuk, ez irányban már legközelebb lépések is fognak tétetni.

Pár percz mulva az ülés újra megnyitott s bevonultak a miniszterek élükön *Bánffyyal*, ki kezében tartotta a *pecsétes királyi leiratot*. Az elnöknek az ülést megnyitó s lemondásának az ülés végére ujólag bejelentése ismétlése után a miniszterelnök emelkedett szólásra.

De iszonyu vihar törte meg szavait. Nem engedték szóhoz jutni. »Ki vele! Le a hazaárulóval!« hasonló kiáltások vágta szavaiba. Hiába lobogtatta kezében az elnapoló leiratot, hiába intettek csendet az ellenzék mérsékeltbb tagjai is: *Sághy*, *Szentiványi Árpád*, *Andrássy Gyula* gr. s mások. A háborgó zaj elnyelte *Bánffy* miniszterelnök szavait, s a megjegyzések egész özöne:

— Itt a legujabb szöszegés!

— Ezzel a hitvány emberrel nem ülünk szóba!

— Menjen ki innen! Itt csak becsületes embereknek van helyük!

A miniszterelnök azonban intett a gyorsiróknak s izgatott gesztusokkal hozzáfogott az elnöki betérjesztéséhez. Csak a végső kétségbeesés sugallhatta a miniszterelnöknek ezt az osztrák mintát. Az ellenzéken ekkor leirhatatlan harag tör ki. Az egész ellenzék felemelkedik s a terem közepe felé tolong. E pillanatban *Kubik Béla* az ellenzéki padosorból halotthaltványan fölemelkedik s *Bánffy* felé tartott, hogy meghallgassa, mit beszél a miniszterelnök és hogy megakadályozza a gyorsirót az érthetetlen beszéd lejegyzésében. Ezt látva a kormánypártból, többen rohantak elő s rosszat sejtve körül fogták *Bánffyt*, míg *Polónyi* és *Visontai* *Kubik* után sietve, őt visszatartani próbáltak.

Szállas alakjának láttára örült ijedség fogja el a kormánypártot, mert nyilván azt hiszik, hogy a miniszterelnököt inzultálni akarja. Sietve tolul erre a jobboldal is a terem közepére s körülveszik *Bánffy* miniszterelnököt, ki minden lelki erejét elvesztve, ónszinüre váltan, megsemmisülve rogy vissza székére.

Kubik Bélát az ellenzéki képviselők is félreértik, mikor utánna futnak. *Visontai* és *Polónyi* mindenképen vissza-

akarják tartani, ez pedig váltig magyarázta nekik, hogy *Bánffyt* egyáltalában nem akarja bántalmazni.

Mig a miniszterelnök a felindulástól egész testében remegve leült anélkül, hogy elmondott beszédéből egy szót is lehetett volna hallani, *Láng* Lajos elnök átadta *Molnár* jegyzőnek az elnapoló leiratot, melyben az országgyűlés üléseinek 17-éig való elnapolását közölte a házzal a királyi elhatározás, aki aztán fennhangon, érthetőleg olvassa fel a leiratot, melyet az ellenzék ismételt türelmetlen megszakításokkal kísért.

Az elnapoló leirat olvasása közben, mikor senki sem néz a miniszterelnöki szék felé, a miniszterelnök észrevétlenül kisurran a teremből.

A félreértés *Kubik* körül csakhamar kimagyarázódik, nem kis derűtséget keltve. *Kubik Béla* fel is akar szólalni, hogy eljárását megmagyarázza, de az elnök nem engedi meg.

— Feloszlatni, nem elnapolni! — kiáltott közbe *Polónyi* midőn a leirat olvasásának vége felé jártak s a képviselők egy része a *Kossuth* nóta éneklése közben a történetek mély benyomása alatt tódult ki a folyosóra.

Szilágyi kilépése.

Budapest, decz. 10. (Saját tud. táv.)

A szabadelvűpárt elnöke, br. *Podmaniczky* Frigyes ma vette kézhez *Szilágyi* Dezső levelét, melyben egyszerűen kilépését jelenti be a szabadelvűpártból. És *Szilágyi* Dezső ezen tényével a helyesen látók szemében valódi és könnyen kitűnő okát adta az elnöki állásról való lemondásnak is. Nem egy elvakult kormánypárti ujság úgy magyarázta ezen lemondást, hogy ez az ellenzék obstrukciója miatt történt s most a kilépés ténye egyszerre kettévágja az alakoskodásokat. Kilépett, mert nem akar az ezután történendők tekintetében is szolidaritást vállalni a párttal s rövid levelében nyíltan ki is jelenti, hogy a *Tisza-féle javaslatot* nem írja alá s ennél fogva kilép.

— Te, — mondtam *Jolánnak* és mélyen a szemébe néztem, — ugy-e szerelmes beléd *Baráth*?

Zavartan nevetett és elpirult. Aztán habozás nélkül kimondotta:

— No igen és én is szeretem. . .

Olyan megenni való őszinte volt, szinte resteltem, hogy talán azért, mert forsziroztam a dolgot

De *Jolán* csak beszélt tovább, a lelke ott volt az arcán. Azóta sokszor visszagondolok rá és szeretném, ha más is úgy ismerné, mint én. A zárkózott leányleketek egyáltalán. Így egy banális hasonlattal éljek: nekem olybá tűnnek fel azok, mint a kapcsos, záros könyvek. Aranykapocs van némelyiken, sok idő kell hozzá míg kitanulmányozzuk hogyan nyílik, de aztán édes fehér selyemlapok tűnnek elélünk, tiszta, ártatlan emlékek a lapok között.

— Talán két évig várunk még, — mondta *Jolán*.

Odakint egészen besötétedett, s a petroleum lámpákat meggyújtották. Alakok suhantak föl és alá, néha kettesével, egymáshoz simulva és én közibük képzeltem *Jolánt* *Baráth*tal. Olyan szép-n össze fognak illeni, még az irigyeik se mondhatnak rájuk semmit. Az égben kötök a házasságokat, — bizonyos. Mint mikor két csilag megindul a világűrbe, egyszerre összetalál-

koznak, aztán kettesben folytatják az utjukat tovább. Így a szép *Baráth* és a szép *Bátky* *Jolán*. Aztán szépek is maradnak mindig, még öreg korukban is. A hajuk fehér lesz, de az arcuk üde, piros, mint az őszirózsák a virágpohárban, a miket behoznak a fűtött szobába a fagy elől. Olyan szépek, frissek maradnak az emberek, ha meg tudják őket kimélni a gondtól. És *Jolánnak* meg is van rá minden alkalma. Még azok a bizonyos rosszakaratu jóslatok, melyek két egymáshoz vonzódó lélek útját kísérik szokták, — mondom még azok se találtak semmi kifogásolni valót. Megérdemelt jó parthiek egymásra nézve. A fiúnak szép állása van, talán pénze is és a leány. . . Hovatovább valószínű Dárius mesék keringtek a *Bátkyék* nénikéjéről. *Bátky*né hovatovább nagyobb luxust engedett meg magának, nemrég egy szép fekete selyem ruhát vett és a vizitszobájukat ujonnan butorozta. A néni egy hétre lejött hozzájuk és milyen parádét csaptak! Szegény *Bátky*né azt se tudta honnan teremse elő. Még a fiuk is valamennyien új ruhát kaptak, szép vadászöltönyt. Egy egész kapitális négy olyan öltözet ruha.

Én is megismertem a nénit. Előkelő öreg aszony volt és a legutolsó divat szerint öltözködött. Nagyon szívesen kezet csókoltatott magának mindenkivel, s beszédjében szerette össze zavarni a németet a francziával és így tovább. A négy fiu egyhét alatt valószínű csatarendbe

volt állítva, az anyjuk úgy tudta őket komendirozni, mint egy valószínű generális.

Jolán olyan volt mint máskor, csak a szeme ragyogott jobban mikor *Baráth*tal beszélt.

És *Baráth* is mindennapos volt már náluk. A városba is tudták, hogy nemsokára eljegyzi *Jolánt*. Azért alig két-három hétre közbejött valami. A néni, aki szívhajos volt, hirtelen meghalt. *Jolán* kisírt szemekkel jött át hozzám, az anyja meg a temetést ment rendezni. Szép, nagytemetést a szegény néninek. Olyan jól elő tudta adni azt a szép nagy temetést, hogy az embernek szinte kedve kerekedett volna meghalni. Csak, csak jobb a gazdagnak még halála után is. Selyembe, bársonyba öltöztetik s az a nagy tisztesség, az a sok nép. . .

Jolánnak nagyon jól állott a fekete ruha, olyan szép volt benne a fehér arcával, hogy az utcán megfordultak utána. No és mennyit beszéltek a nagy örökségről! Az egyik annyi ezer frton mondott, a másik annyit, de huszezer frton alább senki se adta. Hányan, de hányan megfordultak azóta *Bátkyék*! Fehér nyakkendő, fekete frakkos urak, volt olyan, aki a maga fogatával állott meg a házuk előtt. A szomszédok odafutottak az ablakhoz: no már megint kőrő és az ujjakon számlálták, hány kőrője van *Bátky* *Jolánnak*. Még egy báró is akadt köztük, no arról bizonyosan hitték, hogy kiüti a nyeregből *Baráth*ot.

A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, decz. 10. (Saját tud. táv.) A függetlenségi párt a képviselőház ülése után értekezletet tartott, melynek tárgyai a képviselőház ülésén végbement heves jelenetek.

A párt elhatározta, hogy *kiáltványt* fog intézni a választókhoz, melyben fel fogja tární a nagy veszedelmet, mely a nemzet alkotmányát a Bánffy kormány részéről fenyegeti s más részről a saját maga eljárását is igazolni fogja benne.

Az értekezleten *Kubik Béla* képviselő kijelentette, hogy a képviselőházban való viselkedését többek félreértették. Ő ugyanis nem azért ment az elnöki székhez, hogy erőszakot használjon, hanem mert a nagy zajban nem volt hallható, amit a miniszterelnök mond.

Többen így adják elő az esetet s a párt helyeslőleg tudomásul veszi a kijelentéseket. A párt különben a teendő megállapítása végett értekezletet tart holnap délelőtt és délután is.

A főrendiház elnapolása.

Budapest, decz. 10. (Saját tud. táv.) A főrendiház holnap délután négy órakor gyűlést tart, melynek egyedüli tárgya lesz az *elnapoló királyi végzés felolvasása*.

Bánffy bukása.

Budapest, decz. 10. (Saját tud. táv.) A kormányrendszer és oszlopa megdőlnék a viharok alatt. *Bánffy* br. miniszterelnök ma este Bécsbe utazott a feleséghez, hogy az újabb fejleményekről referáljon.

Leghívebb embere sem reméli, hogy *mint miniszterelnök térjen vissza* s vele együtt csufosan bukik a lex-Tisza is.

Utódjául *Széll Kálmánt*, vagy *Kuen-Héderváry-t* emlegetik.

A szabadelvű klubban rendkívül csüggedt a hangulat.

Politikai körökben is egész bizonyosra veszik Bánffy bukását.

Budapest, decz. 10. (Saját tud. táv.) A szabadelvű párt egy intelligens töre-

S aztán egyszerre megnyult minden arc, az irigyek pedig nevettek. Úgy szétfoszlott a nagy örökség nimbusza, mint az aranyfűst. Nem maradt belőle semmi, semmi, az az egy pár forint, mit egy Jolán himezte szép kis vadrózsás selyemtárczában találtak, a temetési költségekre se volt elég. A néni szegényebb rokonai, akik még igényt tartottak, sokáig eljártak a köruti bérelt lakásba, még a falakat is körülkopogtatták, hátha megtalálják valahol a vasládát, a mibe kell hogy benne legyen a néni pénze.

Jolán megölelt:

— Tudod hogy sokkal boldogabb vagyok?

— Hála Isten hogy vége van mindennek. Majd még azt hittem volna, hogy Baráth is a pénzemér szeret . . .

Abráncosan tépett le egy akáczfagallyat, a fehérvirágok a hajára hullottak. Csupa fehér lett a feje. És a hogy úgy elnéztem, hát elgondoltam magamban: mennyivel többet is ér a világ minden kincsénél!

Azóta nem is sok idő telt el, csakhogy éppen lehullott a virág, a levél. Nyirkos ősz köd borítja be a lehullott virágot, sárga levelet. Lehajtom a fejemet és sírok, sírok esendően. Hát ez a világ? Ez a szeretet? Mert Baráth elveszett a ködben, hiába várta őt Jolán vissza.

déke alkudozni óhajt az ellenzékkel a feldult állapotok rendbehozása érdekében.

Radó Kálmán a mai képviselőházi ülés után azt proponálta az ellenzéknek, hogy Bánffyt elejtsék az esetre, ha az ellenzék biztosítja az indemnitati kereszttül vitelét. Viszont a szabadelvű párt garanciát vállal a *curiai biráskodásért* is, ha az ellenzék beleegyezik a házszabályok módosításába is.

Az ellenzék erre azt felelte, hogy minden miniszterelnököt elfogad, csak a Tisza-frakcióból ne legyen az. A házszabályok módosítását, mielőtt a módosítás mineműségével nincs tisztában, nem előlegezheti, hanem erről annak idején fog szólni. Klotürt azonban semmiesetre sem fog megengedni.

Bizalom Hieronyminek.

Budapest, decz. 10. (Saj. tud. táv.) Mülek Lajos beadta indítványát az aradi közgyűlés elé, hogy Hieronymi Károlynak kilépése alkalmából bizalom szavaztassék.

Az alkotmányhü szabadelvűek.

Budapest, decz. 10. (Saj. tud. táv.) Az alkotmányhü szabadelvűek ma újra értekezletet tartottak, melyben heves kifakadások történtek a kormány ellen. A *Tisza* Kálmán javaslatát a *büntető eljárás alá tartozónak tartják*, mely a parlament kijátszásával, *felelőtlen* klubbal akar kormányozni.

Ujabb kilépések.

Budapest, decz. 10. (Saj. tud. táv.) *Láng* Lajos, a képviselőház volt alelnöke szintén bejelentette kilépését a szabadelvűpártból. *Széll* Kálmán egy ujságíró előtt kijelentette, hogy kilép a pártból, ha az elnapolás január 1-én túl megismétlődik.

*

F. hó 18-án az összes ellenzék vezetése alatt politikai népgyűlés fog rendeztetni a fővárosban.

ORSZÁGGYÜLES**A képviselőház ülése.**

Budapest, decz. 10.

Láng Lajos elnök: Az ülést megnyitom. A mai ülés jegyzőkönyvét vezeti *Perczel* Béni, a javaslatok mellett felszólalókat *Molnár* Antal, a javaslatok ellen felszólalókat *Hock* János jegyző ur jegyzi.

Elnöki jelentések.

A mult ülés jegyzőkönyve hitelesítve lévén, nem szükséges, hogy arról beszéljünk.

Jelentem, hogy a következő képviselő urak u. m. *Battyány* Tivadar gr. a közgazdasági, *Doboczký* Ignác a pénzügyi, *Sztáray* Gábor a zárszámadási és *Andrássy* Tivadar gr. a közgazdasági bizottságban viselt tagságokról lemondottak. (Élénk éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon.) Tudomásul vétetik.

Bemutatom: Trencsén és Ung vármegyék közönségének feliratait a képviselőház nyugodt tanácskozási rendjének helyreállítására.

Kecskemét város közönségének feliratát, a városok és községek fogyasztási adó természetű jövedelmeinek rendezéséről szóló *törvényjavaslat* ellen.

Debreczen sz. kir. város közönségének feliratát a városi kölesönök adómentessége tárgyában.

Bars vármegye közönségének feliratát az anarchisták ellen.

Kartal község lakosairak *Molnár* János,

Bács-Földvár, Bussa, Ibafa és Füss községek lakosainak Lepsényi Miklós képviselő által beadott kérvényeit a gazdasági és erkölcsi bajok orvoslása tárgyában.

Sajó-Vámos község lakosainak Lepsényi Miklós képviselő által beadott kérvényét, a földadó leszállítása és a *tözsdeadó* behozatala iránt.

Kiadatnak a kérvényi bizottságnak. Következik az indítvány és interpellációs könyvek felolvasása.

Molnár Antal jegyző: Jelentem a t. Háznak, hogy az indítványok könyvében újabb bejegyzés nem foglaltatik. Az interpellációs könyvben azonban a következő interpellációk vannak bejegyezve: (Olvassa) december 10-iki kelettel *Kálmán* Károly képviselő ur interpellációja a nyirbatori vásártartás ügyében a belügyi és kereskedelemügyi miniszterhez, továbbá *Szalay* képviselő ur interpellációja a kinevezések tárgyában az igazságügyminiszterhez. *Szluha* István képviselő ur interpellációja Pakson szőlődezsma válságra törvény-ellenesen lefoglalt ingóságok tárgyában a pénzügyminiszter urhoz és végül *Sima* Ferenc képviselő urnak interpellációja a Tisza féle törvényjavaslattal szemben Szentesre küldött távirat visszatartása miatt a kereskedelemügyi miniszterhez.

Elnök: Annak idején elő fogtak adadni; most kérem a Házat, méltóztassék megengedni, hogy az ülést 10 perczre felfüggeszsem. (Zajos éljenzés a bal- és szélsőbalon: Éljen).

Szünet után.

Láng lemondása.

Elnök: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Engedje meg a t. Ház, hogy mielőtt a napirendre áttérnénk, egy pár szóra a Ház becses türelmét és figyelmét egész tisztelettel kikérjem. (Halljuk! Halljuk!) T. Ház! Midőn az elnök ur a keddi ülésen lemondását beadta, illetőleg lemondása felolvasatott, voltam bátor kijelenteni, hogy részemről hasonlóképen beakartam lemondásomat adni, azonban formasierüleg nem adtam be azon ülésben, mert kész voltam arra, hogy az új elnök megválasztásáig helyemen maradjak. Ezt azonban t. Ház, már akkor egy feltételhez kötöttem, ahhoz a feltételhez, hogy a Háznak minden oldaláról támogatásban fogok részesülni, hogy ezt a nehéz feladatomat teljesíthessem. Ne méltóztassék azt tőlem ma talán túlzékenységnek venni, ha azt állítom, hogy már a keddi ülés végén nem lett volna egész indokolatlan, ha azt mondom, hogy a Háznak *sem egyik, sem másik oldaláról* nem részesülök elég támogatásban arra, hogy ezen nehéz feladatomban megfelelhessék. (Halljuk! Halljuk!) Minden közbeszólás t. Ház, a mi történt beszédemben, azt hiszem csak igazat ad annak, a mit most mondok.

De van egy másik körülmény is, (Halljuk! Halljuk!) a mely rám nézve egyenesen úgy állítja oda a dolgot, hogy *lehetetlen ezen a helyen maradnom* és pedig azért, mert azt a célt, a mit ittmaradásommal elérni óhajtott a Ház egyik része, éppen azt a célt nem lehet elérni, t. i. az elnök választásának minél gyorsabb és minél simább lebonyolítását. (Ugy van! a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk!) Én tegnap, — és az igen t. urak följosításából beszélek, — magamhoz kérttem a Ház ellenzéki pártjainak vezéreit és kértem őket, legyenek oly szivesek engem aziránt tájékoztatni, vállalhatnának-e garantiát aziránt, hogy a vita az elnökválasztási nap megállapítását illetőleg nem fog nagyobb dimenziókat ölteni; mert hogyha a vita nem ölt nagyobb dimenziókat és ma vagy holnap az lezajlanék, úgy hogy kedden a választást meg lehetne ejteni, akkor igen is hajlandó volnék még e helyen maradni. De ha nekem ilyen biztosítékokat nem adnak, (Halljuk! Halljuk!) akkor semmi értelme sincs annak hogy én ezen a helyen maradjak. Mert mi a

következése ennek? A következtetés az, hogy itt egy vita fejlődne ki, a melynek méretei teljesen ismeretlenek, a mely eltarthat esetleg karácsonyig, vagy azon fölül is, (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) és akkor talán éppen azon t. barátaim, a kik kértek arra, hogy itt maradjak és a kik ma rossz néven veszik, hogy elmegyek, utólag szemrehányást fognak csinálni, hogy hátráltattam az elnökválasztást. Mert én részéről a házszabályokat úgy magyarázom, hogy a mely pillanatban választott elnöke ennek a háznak nem lesz, abban a pillanatban természetesen a korelnök foglalja el ezt a helyet, (Zajos ellenmondások a szélsőbaloldalon.) a mi az én lemondásommal nem következik be, mert még van egy választott alelnök.

Feltéve, hogy ezen választott elnök is lemondana, akkor nézetem szerint előállnak azok az esetek, melyek a házszabályok 16. és 17. §-saiban foglaltatnak (Nagy zaj és felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Ohó! Ohó!) T. ház! Én most nézetemet mondom el. (Halljuk! Halljuk!) Nem arról van szó, hogy azt effektuáljam, mert most effektuálni nem fogom. (Nagy zaj.) Méltóztassanak megengedni, hogy annyi jogot kívánjak, hogy nézetemet elmondhassam. (Halljuk! Halljuk!)

Az én felfogásom az, hogy ha választott elnöke a háznak többé nem lesz, akkor a korelnök nem tehet egyebet, mint vagy azon napra, vagy a legközelebbi köznapra az elnökválasztást kitűzni.

Ennek következtében azt gondolom, hogy mikor nekem semmiféle garantiát sem nyújthatnak az ellenzék t. vezérférfiai arra nézve, hogy az elnökválasztás napját megállapító vita rendezésén és röviden lefolyhasson, (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Jelöljete! mást!) akkor azt, hogy az elnökválasztáshoz minél előbb eljuthassunk, nem az által érem el, ha itt maradok, hanem az által érem el, hogy elnöki állásomat elhagyom. (Nagy zaj és mozgás mindkét oldalon.) Ez a főindok, a miért nem csak *jojositva, hanem kötelezve érzem* magam erről a helyről eltávozni.

Azonban eltekintve ettől, t. Ház, méltóztassanak némileg méltányos figyelembe venni az elnök fizikumát is. Hogy valaki önmaga két három héten át ily körülmények közt folyton elnököljön, az lehetetlen, (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ott van Kardos is!) és én azt hiszem, nem volna helyes bevárni azt az időpontot, midőn fizikailag megtörik az elnök és hosszú idővesztés áll elő; hanem teszem azt azon időben, a midőn még elég idő áll rendelkezésre, hogy új elnök választassék, nem is szólván arról, hogy midőn ünnepélyesen kijelentettem, hogy magamat a Ház elnökével azonosítom, akkor mégis furcsa dolog, hogy én hetekig itt üljek. (Élénk helyeslés. Ugy van! a bal és szélsőbaloldalon.)

Ezek, t. Ház, azok az indokok, a melyek következtében el vagyok határozva lemondásomat már ezen ülésben effektuálni aképpen, hogy a jelen ülést még végig vezetem, de a jelen ülés befejeztével elnöki tisztemet leteszem úgy, hogy még esetleg a jegyzőkönyv is hitelesíttessék. (Élénk helyeslés és éljenzés a bal és szélsőbaloldalon.)

A Ház elnapolása.

Bánffy Dezső miniszterelnök: T. Ház! (Nagy zaj és felkiáltások a baloldalon: Nem hallgatjuk! Mit akar! Ki vele! Felkiáltások jobbfelől: Halljuk! Halljuk!)

Midőn a Ház elnöke lemondását belentette, (Folytonos nagy zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.) és ugyanakkor Láng alelnök ur is be-

jelentette állásáról való lemondási szándékát . . . (Folyton megújuló nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: [Nem hallgatjuk! Hallgasson! Beszéljen más miniszter! Felkiáltások jobbfelől: Halljuk! halljuk! Kubik Béla a miniszterelnöki szék elé áll. Számos képviselő odasiet és körülveszi Kubikot. Folytonos nagy zaj. Elnök szüntelenül csenget.) és miután tudtam, hogy Kardos alelnök ur komolyan beteg, kötelességemnek tartottam minden eshetőségre számítva gondoskodni arról, (Folytonos nagy zaj.) hogy esetleg a *ház ülései rövidebb időre szünetelhessenek*. (Nagy zaj.) Erre vonatkozólag a *Felséges ur elhatározását* kértem ki. (Nagy zaj.) Van szerencsém az erre vonatkozó királyi kegyelmes leiratot benyújtani, kérve annak felolvasását és kihirdetését, nemkülönbén hasonló czélból a főrendiházzal való közlését. (Nagy zaj.)

Polonyi Géza: Beszéljen más miniszter! (Nagy zaj.)

Szily Pongrácz: Minek beszéljen más? (Zajos felkiáltások balfelől: Helyre! Elnök folyton csenget.)

Szentiványi Kálmán: Azt akarjátok, hogy vér folyjon a házban? No hát vér fog folyni! (Hosszantartó nagy zaj. Elnök csenget.)

Kubik Béla: T. Ház! (Halljuk! Halljuk! Nagy zaj.) Szükségesnek tartom . . .

Elnök: (Csenget.) A házszabályokhoz kíván szólni? (Zaj.)

Kubik Béla: Én, t. Ház a házszabályokhoz kívánok szólni. (Zaj.)

Gajári Ödön: Nincs szava. (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon)

Kubik Béla: A házszabályok szerint jogom van ott lenni, a hol akarok. (Nagy zaj és ellenmondások jobbfelől. Felkiáltások a baloldalon: Ki vele Bánffyval! Nagy zaj.)

Elnök: (Csenget.) T. Ház!

Hentaller Lajos: Megakarja magyarázni, miért ment oda! (Nagy zaj.)

Kubik Béla: Egészen röviden kívánok szólni. (Halljuk! Halljuk! Nagy zaj.)

Elnök: T. Ház (Szüntelen nagy zaj minden oldalon. Felkiáltások jobbfelől: Halljuk az elnököt!) Kérek csendet!

Olay Lajos: A Ház tekintélye kívánja, hogy nyilatkozzék! (Zaj.)

Elnök: Ne tessék szólni! (Felkiáltások: Halljuk az elnököt!)

Elnök: Én ezen a helyen máshoz, mint a házszabályokhoz nem tarthatom magamat. Lehet, hogy valamely képviselő ur nagyon szükségesnek tartja, hogy felszólaljon, de ez mindig egyéni mérlegelés dolga és ezen alapon mindig szükségesnek tarthatja valaki, hogy beszéljen. (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Elnök csenget.)

Bartha Miklós: Ki akarta magát magyarázni, és nem engedték! (Zaj. Felkiáltások jobbfelől: Halljuk az elnököt!)

Elnök: Hisz úgy is tudjuk!

A királyi leirat.

Méltóztassanak meghallgatni a királyi leiratot. (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Molnár Antal jegyző (olvassa): Kelt Schönbrunnban, 1898. december. 9-én. Ferencz József, báró Bánffy Dezső. (Hosszantartó zajos éljenzés jobbról. Tartós nagy zaj balról.)

MI ELSŐ FERENCZ JÓZSEF

Isten kegyelméből Ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya . . . (Zajos éljenzés.)

Bartha Miklós: Megtartjuk a törvényeket! (Folytontartó éljenzés jobbról)

Elnök: (csenget.) Kérem ne méltóztassanak se az egyik, se a másik részről a királyi leirat olvasása közben felszólást nyilvánítani. (Felkiáltások balfelől: Hisz ott éljeneznek!) Mondtam, se az egyik se a másik oldalon. Tessék csendben maradni! (Halljuk! Halljuk!)

Molnár Antal jegyző: (Folytatólag olvassa a kir. leiratot.) Hű Magyarországunk és Társországaink Zászlósainak, egyházi és világi Főrendeinek és Képviselőinek, kik az Általunk 1896. évi november hó 23-ára Budapest fő- és székvárosunkba összehívott országgyűlésen egybegyűlvék, királyi üdvözlötünket.

Bartha Miklós: Hát még is elnapolják! (Élénk mozgás jobbfelől. Az elnök csenget. Halljuk! Halljuk!)

Elnök: Minden tiszteletlenül közbeszólót rendreutasítok! (Élénk helyeslés jobbról. Halljuk! Halljuk!)

Molnár Antal jegyző: (Folytatólag olvas.) Kedvelt Híveink! Magyar miniszteriumunk előterjesztésére a jelen országgyűlés üléseit folyó hó 10-ik napjától *folyó évi december hó tizenhetedik napjáig elnapoltak nyilvánítjuk*.

Kikhez egyébiránt királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradunk.

Kelt Schönbrunnban, ezernyolczszázkilenczvennyolcz évi december hó kilenczedikén.

A jegyzőkönyv hitelesítése.

Polonyi Géza: Fel kell oszlatni, nem elnapolni! (Zaj.)

Elnök: A királyi leirat hódoló tisztelettel tudomásul vétetik és a főrendiházzal közöltetik.

Tessék meghallgatni a jegyzőkönyvet (Zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon: Vége az ülésnek! Nem lehet lemondani! El van napolva! Zajos felkiáltások jobbfelől: Kijelentette már az elnök előbb! A jegyzőkönyvet hitelesíteni kell! Szüntelen nagy zaj.)

Polonyi Géza: Önök állították azt fel, hogy a leirat felolvasásával vége! Hol van Berzeviczy?! (Folytonos nagy zaj.)

Perczel Béni jegyző: (Olvassa a jegyzőkönyvet.)

Elnök: (A jegyzőkönyv olvasása közben): Kérem, még egyenesen kijelentettem, hogy a jegyzőkönyvet ma hitelesíteni fogjuk (A jegyzőhöz: Tessék ezt még bevenni a jegyzőkönyvbe.)

Perczel Béni jegyző: (Folytatólag olvassa a jegyzőkönyvet.)

Endrey Gyula: Nem terjesztett be Bánffy semmit! (Zajos felkiáltások a bal és szélsőbaloldalon: Ezt nem lehet a jegyzőkönyvbe felvenni! Nem terjesztett be semmit! (Hosszasan tartott a nagy zaj!)

Perczel Béni jegyző: (Folytatólag végig olvassa a jegyzőkönyvet.)

Bartha Miklós: Nem hallottuk a jegyzőkönyvet! Halljuk a jegyzőkönyvet! (Folyton tartó nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: (Többször csenget.) A jegyzőkönyv hitelesítettik és a főrendiházzal közöltetni fog. (Folyton tartó nagy zaj.) Az ülést bezárom.

Az ülés végződik d. e. 11 óra 50 perczkor.

A folytatólagos városi gyűlés.

A tegnapi ülésnek két megható momentuma volt, az egyik az, hogy *Schütz* Albert felszólalt, a másik az, hogy *Gábel* Jakab nem szólalt fel.

Konstatáljuk azonban, hogy a dolog bár rendkívüli, de még sem okozott semmi szenzá-

ezt, sőt *Pallay* szerint sokkal szimpatikusabb *Gábel* ülve, mint állva, Schütz pedig úgy belé jött a hallgatásba, hogy akkor sem mond semmit, ha beszél.

A vita különben tárgyilagossá volt.

Hanem azért nagyon bebizonyult, hogy a Hoványi-féle indítvány, mely kezdettől fogva napirendre térést javasolt az egész kínos ügy felett, mennyire tapintatosabb volt, mint a bizottság kiküldése.

Ez az egész 68,000 forintos kérdés olyan mint a láncz. Ha felveszik is sir, ha leteszik is sir, hát már akkor mégis jobb lett volna egyszerűre letenni, mint előbb felemelni, aztán megint letenni. Azon fordul ugyanis meg az egész kérdés, hogy a volt polgármester diskkrét felhatalmazást kapott a regále kezelésre vonatkozólag és ő e diskkrét hatalmával teljes mértékben élt, még hivatalnok társaival szemben is.

Salt tehát gáncs nem érheti, de a két alantasabb hivatalnokot igen s éppen ezek érdekében sem lett volna szabad rájuk akasztani a vizes lepedőt.

Okmányokkal sem pro sem kontra bizonyítani nem lehet. A bizottságtól tehát teljes világosságot várni nem lehetett s így nem sok értelme volt a kiküldetésnek.

Amint a gyűlésen hallottuk, a többség napirendre térése daczára a kisebbség apellálni akar s ezzel végérvényesen el lesz mérgesítve az ügy, mert akiknek neve idáig csak forgott ez ügyben, most meg is lesz hurczolva, ezt pedig a teljes felmentés sem felejteti el soha.

Akiknek neve ez ügyben különösen forog: Sal, Ragány, Bordé, Ullmann, mind olyan emberek, kiknek nevére való nyomtatékosabb hivatkozás is elég lett volna ahhoz, hogy a kezdődő ügy simán és végleg elintéztessék, míg így meglévén adva az alap, melyen jogosan támadhatók, ez alapot kirántani igen bajos.

*

Tegnap délután folytatta Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága rendes közgyűlését.

Ezúttal is a polgármester elnökölt.

Jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, Bozóky Béla, Frankó Endre, Gyöngyössi Lajos, Guttmann József, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Mezey Mihály, Miskolczy Barnabás, dr. Molnár Imre, Pallay Lajos, Stark Gyula, Szokoly Tamás, dr. Várady Zs., Schöpflin Ágoston, Beczkay Lajos, dr. Berkovits Ferencz, Bertsey György, Déry János, Hoványi Géza, Ländler Ferencz, Mészáros József, Mihálovics János, Milibák József, dr. Radó Ignác, Reismann Mór, dr. Sarkadi Lajos, Schütz Albert, Weisz Károly, dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, dr. Kurländer Ede, Moskovits József, Schwartz Antal, Serényi Gusztáv, Ternyei Antal, Aufrecht Mór, Balogh Döme, Bottó Ferencz, Czeglédy Sándor, dr. Döri Ferencz, Farkas Izidor, dr. Grósz Albert, Hering Sándor, dr. Kazay Kálmán, Kugler Albert, Löblé Henrik, Mandel Adolf, Mayr Sándor, Moskovits Mór, dr. Munk Béla, Némethy Károly Nyiry György, Schenker Mihály, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Szählender Károly, Sztarill Ferencz, Steiner M. Albert, dr. Váry Szabó Béla, Weinberger Jakab, Wöber János, dr. Bulyovszky József, Rácz Mihály, Komlóssy József, Szüts Dezső, Istvánffy István, Sztarill János, Darvassy Lajos, Dus László, Busch Dávid, Jablonszky Emil, Szüts István, Szántó Lajos.

Az előző napi tárgyalás jegyzőkönyvének hitelesítése után

az elengedett 68,000 forint

ügyét vették tárgyalás alá.

Felolvasták első sorban a kiküldött bizottság jelentését, melyben javasolja a bizottság, hogy az ügy felett térjenek napirendre, azonban a vizsgálat során tapasztalt mulasztásokért *Ragány János* főszámvévő és *Bordé Ferencz*

tanácsnoknak rosszalását fejezze ki a közgyűlés.

A jelentés főbb adatait már közöltük tegnapi számunkban.

Ezután felolvasták *Szokoly Tamásnak*, mint a kiküldött bizottság egyik tagjának külön véleményét, mely a következő:

Szokoly Tamás különvéleménye.

Tekintetes városi törvényhatósági bizottság!

A szesz-italmérésről illeték szedési jog és a szesz után fizetendő városi fogyasztás illeték kezelésénél történt bérleengedés tárgyában kiküldött bizottság által megtartott felülvizsgálatra vonatkozó részben külön véleményes jelentésemet a következőkben terjesztem elő:

Mindenek előtt tisztelettel, egyszersmint sajnálattal kell kijelentem, miként kiküldött tagtársaim betérjett indítványát egészében magamévá nem tehetem s hogy ebből folyólag részben külön véleményemmel élek.

Az 1890 január 1-től 1892 december 31-ig leírt s tagtársaim által betérjett véleményem egész terjedelmében magamévá teszem.

Magamévá teszem a bizottsági tagtársaim által 1893 január 1-től 1895 december 31-ig terjedő tényleirást is; azonban tekintettel arra, hogy az elfekvő iratok szerint Ullmann Izidor urral kötött kezelési szerződés szerint az esetleges jövedelem egészben Nagyvárad város árvaházát illeti s amennyiben Bordé Ferencz pénzügyi tanácsos s Ragány János főszámvévő urak kijelentették, miként a város fentartott jogát Ullmann Izidor urral szemben nem gyakorolták, annak üzleti könyveibe soha sem tekintettek s így arról, hogy lett volna-e a városi árvaház javára eső bevételi többlet vagy sem, tudomással nem bírnak, holott a bérszerződést ismerik; tekintettel tehát arra, hogy a városi tisztikarának mulasztása még mindig pótolható, ide vonatkozó külön véleményem oda terjed, miként Ullmann Izidor urtól az 1893 január 1-től 1895 december 31-ig terjedő üzemévre vonatkozó mérlege (évről-évre) kívántassék be s ha az beérkezett, utasítsassék a számvévői hivatal annak segélye alapján Ullmann Izidor ur könyveinek tüzetes megvizsgálására s amennyiben a fentebb jelzett három év haszonnal záródott volna, a kimutatandó haszonnak befizetésére Ullmann Izidor ur fel lesz hívandó, mely felhívásnak — ha barátságos uton eleget nem tenne — az rajta per utján is behajtandó.

Ide vonatkozólag tiszteletteljesen még indítványozom, hogy a bekívánandó évi mérlegeknek az üzleti könyvekkel való összehasonlítására, a városi számvévő mellé s a tekintetes törvényhatósági bizottság kebeléből s a könyvvizsgálathoz értő tagjai közül egy három tagu bizottságot küldjön ki.

Kiküldött bizottsági tagtársaim részéről az 1896 január 1-től 1898 december 31-ig terjedő bérleti időre vonatkozó tényleirását felfogadhatom, a véleményt azonban nem, nem pedig azért, mivel tiszteletteljes meggyőződés szerint kir. tanácsos volt polgármester Sal Ferencz ur a törvényhatóság részéről oly felhatalmazást, hogy az általa egyszer már értékesített bérből a bérlőnek a törvényhatóság mellőzésével bérleengedést tehessen, nem birt, amennyiben a tekintetes törvényhatósági bizottságnak 1895. nov. 14-én 323 19541. sz. kelt megbízását ilyenek tekinteni nem lehet. A hivatolt számú megbízásban Sal Ferencz volt polgármester ur csakis a jogok kezelése s értékesítésére nyert megbízást, de bérleengedéssel nem lett megbízva.

És épen ezért szerintem Ullmann Izidor ur — az 1896. évről 16858 frt 30 kr, az 1897. évről 25858 frt 30 kr tőke, s az 1898. évre eső s szintén elengedett 25858 frt 30 kr tőke — vagyis összesen 68574 frt 90 kr tőke s az egyes fizetési határidőtől folyó törvényes 5% kamatainak határidőn belül leendő befizetésére szükség esetén bírói uton is Ullmann Izidor ur kötelezhető. Minthogy pedig az eljárásunk alatt mindannyian s együttesen meggyőződünk arról, hogy a városi tisztviselő urak részéről a legnagyobb rendtelenségek, felületességek, szabálytalanságok s vétkes mulasztások történtek, melyek a városi szervezeti szabályrendeletbe üt-

köznek, s miután magamat a tisztviselők feletti bíráskodásra illetékesnek nem tartom, ide vonatkozólag tiszteletteljes véleményem oda terjed, miként a szervezeti szabályrendelet értelmében kötelességszerűleg felügyelettel tartoztak, mint minő az adóügyi tanácsos s főszámvévő, hogy ezek ellen a fegyelmi vizsgálat azonnal rendeltessék el, s annak foganatosítása végett az iratok Nagyvárad város fegyelmi választmányához tétessenek át.

Bizottsági tisztelt tagtársaimnak a jövő kezelésre vonatkozólag tett indítványát szintén magamévá teszem.

Egyébiránt maradtam kiváló tisztelettel

Szokoly Tamás,
mint kiküldött biz. tag.

Ragány János beadványa.

Kapcsolatosan felolvasták *Ragány János* főszámvévő beadványát.

Ragány János beadványában először tagadásban veszi, hogy a szesz italadó értékesítésénél hibák merültek volna fel. — Ha azonban van hiba, azt a közgyűlés követte el akkor, midőn a volt polgármesterbe vetett bizalmánál fogva a javadalom kezelését és értékesítését, minden fenntartás nélkül, a volt polgármesterre bizta s még jelentést sem kívánt eljárása eredményéről. Ez a körülmény határozta meg az ő hatáskörét is, mert látta, hogy a megbízás a törvényes fórumtól jött. Ezt igazolják a közgyűlési iratok s ebbeli ténykedése a volt polgármesternek 22 évig kérdés tárgyává sem tétetett. — Meg volt győződve, hogy a volt polgármestert tiszta intencziók és a város jól felfogott érdeke vezették ezért annak intézkedését tudomásul vette. *A leengedés tényében semminemű része nem volt s bevezetett ténynyel állott szemben.* Ezen javadalom értékesítése különben sem tartozik a számvévőség körébe, csak a számvitel és ellenőrzés. Ő azért nem tehetett a közgyűléshez jelentést a leengedésről, mert azt denucziálásnak vették volna. Az ő eljárását a kiküldött bizottság nem találta megfelelőnek s helyteleníti és nem kérti, hogy a kiküldött bizottság tagjainak nagy tekintélyénél fogva a rosszaló javaslatot el is fogadják. — Mivel pedig a főszámvévői állásról olyan fogalmakkal rendelkezik, hogy ha az ezen állásba működő egyén tevékenysége ily természetű bírálatot vont magára: az többé a bizalomnak ama fokát, mely súlyos felelősséggel járó feladatainak megoldásához szükséges, — nem bírja — és így további működése a közérdekre csak káros hatása lehet. Ugyanezért tisztelettel kéri a tekintetes törvényhatósági bizottságot, miszerint a kiküldött bizottság javaslatának érdemleges eldöntése előtt ellene ezen jelentésből folyólag a fegyelmi eljárást elrendelni és a fegyelmi eljárás befejeztéig őt azon kötelességek teljesítése alól, melyek a köztörvényhatóság kebelében működő bármely bizottság ülésein való részvételt irnak elő — felmenteni; a mennyiben pedig jelen kérése teljesíthetőnek nem találtnék — minthogy az előzmények és azok következtében megrendült egészségi állapota miatt egy sem viselhetné tovább ezen hálátlan és felelősségteljes hivatalát; *nyugdíjaztatását rendeljék el.*

Bordé Ferencz beadványa.

Ugyancsak felolvasták *Bordé Ferencz* pénzügyi tanácsnoknak beadványát.

Bordé Ferencz beadványa rövid. Hivatkozik a törvényre, mely szerint ha a törvényhatósági tisztviselő megsérti, vagy hanyagul teljesíti kötelességét, az 1886. évi XXIII. t. cz. 1 §. a) s a 2. §. c) pontja alapján kell eljárni s ez okból kéri maga ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendelni.

A vita.

Serényi Gusztáv jelentkezett elsőnek szólásra. Azon kimerítő, érdekes és nagy gondal összeállított vélemény után, melyet az ugynevezett vizsgáló bizottság a szeszfogyasztás kezelése ügyében ide betérjlesztett, a magam részéről csak nagyon röviden kíván szólni. (Halljuk!) Ugyanezen alkalommal azonban azt is konstatálni kívánja, hogy a már előzőleg elfoglalt álláspontja, midőn a napirendre tért indítványozta, egészen helyes volt, (Derűtség.) mert a megejtett vizsgálat eredményei az ő felfogásának szolgáltattak igazságot. Indokolva van ez azzal: mert a vizsgálat keretében, a 68 ezer forint leengedésére vonatkozólag semmi olyan visszaélés, vagy jogtalan kedvezés elő nem fordult, a mi akár a vizsgálat folytatását, akár a rosszálás kimondását igazolhatná. Kizárja ezen föltevés lehetőségét, a közgyűlés egyik határozatával. Korlátlan intézkedési hatáskörrel felruházva volt Sal Ferencz polgármester puritán és mindenki által ismert határtalan becsületessége; kinek nevéhez a gyanunak még csak árnyéka sem fér; kinek a várossal szemben, mint azt a regále megváltása kérdésében is tanusította oly sokoldalú és elévülhetlen érdemei vannak; — kit helyesen neveztek el a város sparmeiszterének, mert az volt a szó legnemesebb értelmében; — ki igen sokat áldozott a saját erszényéből, — de nem ösmerte a tréfát, sőt roppant kritikus volt, midőn a város jövedelmi érdekeiről volt szó.

Dr. **Várady** Zs.: Ezt már a multkor elmondta! (Zaj.)

Serényi: Engedje meg neki a t. Közgyűlés, ha bátran kimondja, hogy Sal Ferencz volt polgármester 22 évi odaadó és önfeláldozó működése után, nevének a nyilvánosság előtti meghurczolását meg nem érdemelve. Ugyan ez áll a város azon tisztviselőire is, például Bordé tanácsosra és Ragány főszámvevőre is, kik az ő főnöksége alatt állottak s kiknek épen ugy mint a volt polgármesternek két fő szempontot kellett figyelembe venni: 1-ször, hogy a város finanziaális érdekeit megvédjék, (kiáltások: No hiszen jól megvédték!), 2-or hogy a város több-azon polgárai, kik szeszüzlettel foglalkoztak, a tulhajtott szigorú föltételek mellett ne legyenek kitéve a tönkremenet veszélyeinek. Ugyan ez áll Ullmann Izidorra vonatkozólag is, ki mint gyakorlott szakember, ismert becsületességével (Derűtség.) vezette a kezelés beléletét. Természetesen a saját felelősségére. — Miután azonban Ullman Izidor már az első év folyamán arról győződött meg, hogy a tulajdonított föltételek mellett sem ő, sem üzlettársai nem prosperálhatnak, kérte az obligó alóli fölmentését, vagy az évi összeg egyrészének leszállítását. — A volt polgármester ezen nehéz helyzetben, mérlegelve a város érdekét, szerinte helyesen és tapintatosan az utóbbit fogadta el és Ullman Izidort megfelelő leengedésben részesítette. (Derűtség.)

Közbekiáltások: No lám, ejnye!

Serényi Gusztáv: (indulatosan.) Ne röhögjenek! (Nagy zaj.)

Bulyovszky József (csönget erősen.) Kérem a biz. tag urat, az ilyen kifejezéstől tartózkodjék.

Serényi Gusztáv: Ez az egész eljárásnak rövid története, melyet lehet rosszalni, lehet megtámadni rabulisztikával, de az igazság szempontjából csak helyeselni lehet.

Mindezeknél fogva miután a jelen esetben visszaélésről vagy jogtalan kedvezésről, helyes fogalnak szerint szó sem lehet, a meghurczolt polgármester és tisztviselők reputációja érdekében tisztelettel indítványozza: miszerint a vizsgálóbizottság által ide betérjlesztett jelentést egyszerűen tudomásul venni a rosszálás kimondásától eltekinteni s az egész ügy felett napirendre térni méltóztassék. Ajánlja indítványa elfogadását. (Óriási zaj. Elnök csenget.)

Közbekiáltások: Személyi pótlék nem kell.

Csak helyesbítés.

Némethy Károly: Halljuk. (Halljuk!) Becsés megbízásuk folytán mint részese és tagja azon küldöttségnek, magamévá teszem mindazt ami a jelentésben foglaltatik. (Zaj. Halljuk!) Sajnálom, hogy a kiküldött bizottságnak egy tagja Szokoly úr külön vélemény

adott be; nem azért sajnálom mintha joga nem lenne ehhez, de mert ezt köztünk is elmondhatta volna. (Mozgás.) De megfordítva áll a dolog: köztünk magáévá tette. (Zajos mozgás.) Azt mondja Szokoly ur, hogy elfogadja mindazt ami 1891—1895-ig van a jelentésben, azt is a mi a jövő kezelésre vonatkozik; de nem fogadja el a jelentés 96-ról szóló részét. Ez az a kényesebb pont t. bizottság, amihez szólnem kell: azért nem fogadja el, mert itt 16858 frt le van engedve. Ezt következő módon képzelem megvilágíthatónak. (Halljuk!) **Leengedésről semmi szin alatt nem lehet szó.** (Mozgás.) Ez a corpus delicti. Ha leengedés történt volna én is osztoznék a véleményemben. Az történt, (Halljuk! Elnök csönget.) hogy mindjárt az árverés napján a számitás helyessége ellen kifogást tettek, s ennek helyesbítését Sal Ferencz kilátásba helyezte. Két ajánlatról van szó. A kisebb ajánlat nem azt jelenti, hogy Sal nem fogadta el, hanem hogy a nagyobb mellett nem állt Ullman. (Nagy zaj. Elnök csönget.) Már most ez t. bizottság, nem elengedés, hanem **helyesbítés** olyan adatok alapján, melyek megvoltak a bizottság kezében. Sal és Bordé tanácsos is elősmerik, hogy ezek az adatok voltak a kezeik között. Tessék csak számitani. Az értékesítés alapja: 283000 fok hektoliter, méltóztassék ezt azokkal a számokkal, 22 krral szorozni. Mindnyájunk előtt ugyebár bebizonyul, hogy a 86,000 szám áll közel. a helyesbítésnek helye van. Természetes, hogy az ajánlat is helyesbítés volt, s ezt a tiszteség parancsolta elfogadni, (Zaj.) Elmélkedjünk csak: fel lehet-e tenni Salról, amit Szokoly ur akar . . . (Roppant zaj. **Ellentmondások. Elnök csönget.**)

Szokoly Tamás: Tiltakozom az ilyen . . . (Óriási zaj.)

Némethy Károly: . . . Tessék bevárni!

Gábel Jakab: . . . Igenis, igaza van!

Elnök (vihárosan csönget.) Ne tessék a szónokot folyton közbeszólásokkal zavarni.

Némethy Károly: A helyesbítés nyoma elfordul az árverési feltételekben, az árverési jegyzőkönyvben és Sal Ferencz elfogadó nyilatkozatában sem visszaélésnek nyoma, sem pernek helye nincs. Hogy nincs itt elengedésről szó, részint a számok helyessége, részint Sal Ferencz ismert korrektsége, becsületessége. (Nagy zúgás) tehetetlen volna támpontot találni arra, hogy helytelenség esetén akár per utjára terelhetnők a dolgot, akár hogy Saltól kártérítést követelnénk. Az előterjesztésben minden tételnél külön fel vannak sorolva az indokok. Méltóztassék meggyőződni, azok az indokok mindegyikünk legjobb tudomása, mély megfontolása gyanánt kerültek oda. Egyébb módot nem tudunk arra, **hogy a törvényhatóság tisztessége megmaradjon.** Ha mi helyt adnánk annak, hogy az a 16,000 frtos kérdés helytelen uton oldatott meg, **önmagunkat piszkolnánk meg**, akkor az tetszene ki, hogy nem ismertük azt az egyént (Mozgás.) azt az egyént, akit ünnepeztünk, jubiláltunk: Sal Ferenczet, Egyebet is jelentene, hogy Ullmann és a tisztviselők . . . (Óriási zaj.) Ha valaki ilyet föltételez, mondja meg az okokat (Ugy van! Ugy van!) Ajánlom egészben a jelentés elfogadását, ajánlom, hogy a tisztviselőkre a **helytelenítés** mondassék ki. (Ugy van! Helyeslés! Mikor nagy javadalmakat oly lazán kezelik a tisztviselők, amint az kiderült, sajnálom a tisztviselő urak érzékenykedését.

Várady Zsigmond dr.: No hiszen ez nem éppen érzékenykedés. (Zaj.)

Némethy Károly: . . . Mentésnek fogadom el, hogy e tisztviselők volt polgármesterük irányában sokkal megkötöttebb helyzetben voltak (Ugy van! Ez az!) semhogy önnállóságot gyakorolhattak volna. (Élénk helyeslés.)

A tisztviselő urakra nézve szívesen beleegyezem abba, hogy rosszálás helyett **elégedetlenségünkkel** fejezzük ki, egyébként az egész javaslatot fenntartom és elfogadásra ajánlom. (Hosszas helyeslés. Zaj.)

Leleplezések.

Szokoly Tamás: (Zúgás. Halljuk!) Az októberi közgyűlésen, mikor kaptuk a megbízatást, köszönettel kértem a fölmentésemet, de valaki akkor közbekiáltott, hogy én csak

lármaizni tudok. (Derűtség) meg akartam hát mutatni, hogy teljesíteni is tudom a kötelességemet. Mikor az első tanácskozássra együvé jöttünk, **Némethy** Károly itt kije'entette, hogy elvárja, hogy részrehajlatlanul, lelkiismeretesen bocsátkozzunk az ügy tárgyalásába. (Helyeslés.) Mindjárt első tanácskozásunkkor láttuk, hogy rendetlenség van. Csak a miniszteri leirat találtatott. Mikor elolvastuk, meggyőződünk, hogy semmi sem történt a város érdekében. Némethy ur akkor — emlékezzék vissza — azt mondta: nem tudjuk megvédeni Salt, sajnós. (Derűtség.) Én is sajnálom. Tagadom, hogy bárki is jobban becsülné Salt, mint én. Történt a bizottságban olyan is különben, amiről jobb volna nem szólni. (Zajos mozgás. Halljuk!) Láttunk egy aláírt árverési jegyzőkönyvet: Ullmann és Sal irták alá, volt még egy jegyzőkönyv, azon pedig csak Ullmann neve szerepelt. Mentünk tovább, felhivattuk a főszámvevőt. Azt mondta, én nem vagyok részes, mert nem akartam elfogadni a 16 000 forintot, csak mikor az irást kaptam akkor könyveltem el. Jött Bordé kihallgatása, akkor én nem voltam itthon. Szalontáról sürgönyöztem, hogy halaszszák el a tanácskozást. Nem tették. Mi történt nem tudom. Ullmann kihallgatása következett. Ő megígérte, hogy elhozza üzleti könyveit. Nem tette. Némethy Károly azt mondta, hogy nála volt Ullmann s ő már megbeszélte vele a dolgot.

A bizottság azt mondta, nem alkalmazhat vele szemben erőszakot. Mondtam adjuk vissza mandátumunkat, hadd küldjön vizsgálatot a miniszter.

Akkor én mindjárt nem voltam egy véleményen a bizottsággal, de propozícióimat nem vették jegyzőkönyvbe. (Zaj.)

— Megcsaltad őket! — vág közbe nagy derűtség közben Várady Zsigmond.

— Nem csaltam bizony — folytatja Szokoly — mert Hlatky bizottsági tag urnak is kifejeztem aggályaimat. Azóta folyton gondolkodtam a dolgokon. Sőt megint egy tanácskozás s megint nem vehettem részt azon.

— Vadásztál ugy-e? — hangzik a tanácsasztala mellől.

— Olyan nincs. (Derűtség.) Estve csak utánam küld a polgármester, hogy irjam alá a jelentést. Tehát Némethy ur vádja nem állhat meg. A külön vélemény benyújtására jogom van; nagy megfontolás után . . .

Mezey Mihály: Vértő szívvvel (Élénk derűtség.)

Szokoly Tamás: Vértő szívvvel tettem.

Ezután bőven körvonalozza az 1891—93-ig terjedő állapotokat s hosszan bizonyítgatja, hogy Némethy vádja nem illetheti.

— Tovább megyek — ugymond — 90-től 95-ig Ullman az első három évben mint szövetzetesi elnök, tovább mint magán fél. Tisztában volt vele tehát mit érhet a bérlet. A város árverést hirdetett. Ezen nemcsak Ullman jelent meg, többen (Kugler Farkas) és letették a bánatpénzt, (Nagy zaj. Ugy van!) még sem más kapta. Megvagyok győződve, a volt polgármester derék, becsületes, jóra való ember, de könnyen befolyásolható volt. Tehát 95-ben megkötötte Ullmannal a szerződést, oly emberrel állt szemben, ki ösmerte a körülményeket. Ez azt mondta: megadom a jogért a 76000 forintot a városnak, alá is irta ezt a jegyzőkönyvet, Tehát kötelezve volt. Előállt azonban újra Ullman ur: hja én tévedtem drágán vettem ki az engedélyt, engedj az árból te polgármester. (Élénk derűtség.) Hát hogy akkor mi történt azt méltóztatnak tudni a jelentésből. (Zaj.) A polgármester ur a pénzügyigaz-

gatóságtól a hivatalos adatokat beszerezte. Abban nem 383698 liter szeszről van szó, hanem 96-bap 53400-ról, 95-ben 568000-ról. (Zugás. Halljuk!) Mikor e számadatok birtokában voltunk, őszintén megvallom nem tudtam magamnak tiszta képet alkotni. Hiába gondolkoztam. (Derűtség. Zaj.) Különösen azt nem értem, hogy fordított a dolgán Ullman 15 nap alatt. Ezt másképp nem lehet magyarázni, minthogy az a szegény polgármester gyöngye volt. (Derűtség.) Nem tudott ellentállni.

Ezután kitér az 1895. decemberi közgyűlés birálgatására. Mikor e közgyűlés jegyzőkönyvét elolvasta, meggyőződött — ugymond, — hogy a bérheadást Sal eszközölte, a kezelést Ullman gyakorolta, (Zajos mozgás, ellentmondások.) de azt, hogy kétszer szerződött egy ember egy időben, nem találja benne. (Mozgás.)

Ezek az előzmények érlelték meg bennem, hogy minden rossz intenció nélkül, tiszta becsületérzésből megtegyem jelentésemet, melyben nem vádolok senkit, méltóztassék meggyőződve lenni, engem is az a tiszta gondolkodás vezetett, mely tagtársaimat. Azért, hogy nézetimnek külön írásban is kifejezést adtam, azért azt mondhattam rám Némethy Károly ur, hogy a velem gonoszul érzők kivánságát tolmácsoltam (Hosszas zaj.) én nem voltam vezér soha, elől sosem ugattam (Óriási derűség.) ezért engem így megtámadni? (Folyton tartó z a j.)

Nagyon köszönöm a megbízatást, de én ilyet többé nem válllok. Ott ültem majdnem minden nap éjfélig, feláldoztam az időmet s ezért azt mondják én rám, hogy én annak az embernek tisztességét, becsületét nem respektálok. (Ugy van! Zaj.) Ki kell jelentenem, hogy úgy becsülöm, úgy tiszteltem Sal Ferenczet, mint ahogy itt tán senki. (Hosszas éljenzés és taps.)

Ha Hlatky lett volna a polgármester.

Hlatky Endre szólalt fel ezután. Nem helyesli, hogy a bizottságban történt bizalmas beszélgetést Szokoly most elhozta.

Konstatálni kívánja, hogy a bizottság jelenlétében éppen a Szokoly aggályai és véleménye folytán változásokat eszközöltek s igyekeztek egyöntetű véleményre jutni. Szokoly is azt mondta, hogy fájdalommal bár, de aláírja a véleményt. Tegnap aztán tanácsot kért tőle is és többektől, hogy aláírja-e a közös véleményt, vagy külön véleményt adjon be. — Elismeri, hogy a Szokoly Tamás beszédjében vannak igazságok. Ismeri a multból Sal Ferencz erényeit, erélyét, a mely erőszak is volt; de ezt a város érdekében tette. Ezt az erőszakot éreztette a tisztviselőkkel is. Az bizonyos, hogy ha ő (Hlatky) lett volna a Sal Ferencz helyén, másként járt volna el. Jogilag nem lehet megtámadni az eljárást, mert fel volt hatalmazva, azonban az más kérdés, hogy helyesen járt-e el. Az igaz, hogy most 7 év után könnyű bírálni. Az előtt úgy gondolkodtunk a fogyasztási adók tekintetében, hogy ezt a dolgot ne vigyük a világ elé, titokban tartottuk. 1895-ben mikor még le sem jött a szabályrendelet, az árverési hirdetményt kiírták. Ebben 383,000 hektoliter évi szeszfogyasztás van fölvéve. Sal ezt vehette alapul s ez a számítás 84 ezer frt körül hozott ki adóbevételt. Mivel arról volt szó, hogy többet ne vegyenek be a kimérőktől s a megváltás, 72 ezer frt is fel lett véve, ezek a körülmények befolyásolhatták Sált. Ha tudta volna, hogy később még gyanu merül fel, bizonyára bejelentette volna a tanácsnak s a közgyűlésnek. Baj volt az is, hogy a dolgot az utolsó perczre hagyták, a mikor már nem lehetett másként intézkedni s oda kellett adni Ullmannak. Rövid volt az idő, hogy a házi kezelést behozzák s ez különben is nagyon bizonytalan lett volna. Eppen most állunk az előtt, hogy újévkor a házi kezelést kezdjük meg. — Sal Ferencz becsületességéhez kétség nem fér. Fegyelmi vizsgálatot nem akar, mert

nem akar egy embert kitenni hosszú becsületese élete vége felé a meghurezzoltatásnak.

Dr. Várady Zsigmond: Vonja le a konzekvenciát!

Hlatky Endre: Igen, levonom. Ha a fegyelmet megindítják, azt nem 2, hanem 3 ellen kell megindítani.

A törvény ugyanis a nyugalmazott tisztviselő ellen is előírja a fegyelmet, ha kártériséről is szó van. Az ügyet úgy nem lehet kétfelé venni, hogy kétféle ellen fegyelmet indítsunk egy ellen pedig nem.

Dr. Várady Zsigmond: Szokoly Tamás személyes gyűlölettel van Bordé iránt.

Hlatky: Ha pedig külön nem lehet választani a dolgot, akkor napirendre kell térni. Egy nagy tanúság mégis van ebben a kérdésben, amit a jelentésben kiakartak fejezni. A tisztviselők nem teljesítették kötelelességeiket. Ha főispántól, polgármestertől nyomás van is, meg kell tenni kötelelességét s akkor kérheti nyugdíjazását. Sajnálja, hogy Ragány és Bordé nincsenek itt. Szemökbe is megmondaná, amit most mond. Elhiszi, hogy nem rosszakaratból, de nem jártak el helyesen, nem a leengedésnél, de az ellenőrzésnél. A szervezeti szabályrendelet szerint a főszámvevő nemcsak a számadásokra köteles felügyelni, hanem az ellenőrzés, felügyelet, sőt még a kezelés szabályszerűségének megbirálására is kötelelt. A szerződésre is folyton figyelemmel kell lennie. A pénzügyi tanácsnoknak is kötelelt felügyelni; ennek az eljárást különösen hibáztatja. A főügyészt, ennek a tudományát nem használták fel a szerződések kötésénél, hanem Bordé pár sor jegyzete volt a szerződés. Mindezeket látva, a kiküldött bizottság nem mondhatta, hogy ez az eljárás helyes volt. Hisz azonban, hogy jövőre nem fordul elő. — Zugolódta, mikor Bertsey ezt a két év óta lappangó kérdést a közgyűlésben felvetette, pedig ez helyes volt, mert most alkalom van, hogy mindenki megtudja, mi az igaz. — Hibás volt annak idején a törvényhatóság, hogy Sálnak a felhatalmazást oly egyszerűen megadta; hibás volt, hogy a zárszámadásoknál nem figyelte meg ezt a dolgot. A zárszámadás nem volt korrekt, ezt bizonyítja az 1897. zárszámadás, a hol a városi szeszfogyasztás 14500 frttal szerepel s az állami szeszfogyasztás van kevesebbre véve, hogy a két összeg a való tételt kiadja. Az indokolás is hibás volt, mert az alacsony összeg magyarázatul a rossz gazdasági viszonyokat tünteti fel s ez nem volt való. — Nem célja a törvényhatóságnak, szerinte, hogy tisztviselőket meghurezzoljanak, nyerni úgy sem nyerne a város per esetén sem s csak kompromitálják a várost. Kérdés és ebben különböző a vélemények, hogy van-e joga a törvényhatóságnak fegyelmet nélkül rosszaságát kifejezhetni. A közgyűlés bölcsességétől függ, hogy a bizottság jelentését vagy a Serényi napirendre térő indítványát fogadja el. (Tetszés. Éljenzés.)

A czézári korszak lettint.

Dr. Várady Zsigmond meg van indulva, mert előbb más véleményen volt s ezt most megváltoztatta. A lapokból mikor olvasta az ügyet, úgy látta, hogy a bizottság tulment a hatáskörén s két tisztviselőt megsértett. Most, hogy hallotta a szónokokat, konstatálni kénytelen, miszerint a dolog nem ment a rendén. Mereven és határozottan felállítja, hogy az öreg volt polgármesterrel szemben lehet-e két fiatal tisztviselőt büntetni, a kik nem hibásak. Indítványozza, hogy a tisztviselők személyi kérdése felett térjenek napirendre általában. Sal Ferenczet, a ki fedhetlen becsületese, ő szerinte is, nyugton akarják hagyni, akkor miért akarják a két tisztviselőt megróni. Nagyvárád egy czézári korszakban élt, a mi ellen ő mindig felszólalt. Ez a korszak már lejárt. De most a czézár felett napirendre akarnak térni s a két tisztviselőt büntetni. Hozzájárul ahhoz, hogy semmitse tegyenek a három tisztviselő ellen. — Áttér azonban a kérdés dologi oldalára. Ilyen nagy kérdést egy gyűlésen nem lehet eldönteni. Kétségtelen, hogy Sal polgármester

olyan összeget engedett el, a melyhez joga nem volt. Nem volt feljogosítva, hogy az árverés ellenére elengedéseket tegyen. — Ezután czáfolja Némethy Károlyt. Oly nagy összeg lett elengedve, a mely fölött egyszerűen átsiklani nem lehet. Azt sem tudja, hogy Ullmann bérlő, vagy kezelő volt-e. (Zaj.) A bíró minőnek fogja a jogviszonyt minősíteni. — Azt elbírálni nem tudja, hogy egy esetleges per megnyerésére van-e reménye a városnak. Ezért kövessék a szokásos eljárást. Adják ki a kérdés dologi oldalát véleményezés végett a jog és pénzügyiszakbizottságnak. (Helyeslés. Éljenzés.)

Szokoly Tamás röviden szólalt fel. Látja, hogy igaza van. Külön jelentését minden antipathia nélkül tette meg. Elfogadja a dr. Várady indítványát. (Zaj.) Megjegyzi még, hogy Ullmann Izidor olyan illeteket is beszédelt, a mit neki a város elengedett.

Némethy Károly személyes kérdésben szól s igyekszik szavait Váradynek magyarázni. Senkitől nem lehet semmit követelni. A rosszalás kimondásától eláll; térjenek napirendre.

Dr. Moskovits József nem fogadja el a Várady indítványát, mert a kezelésből a szeszgyárosnak kimérőkből hasznuk volt s abból az érdekeltek hasznuk huztak. (Közbe: De a város nem!)

Ullmann a mindenható.

Schütz Albertet nem nyugtatja meg a jelentés, sem az indítványok. Sal Ferencz pár krajczár tévedésért elcsapott egy vámost, vagy más ilyen szegény embert. Most nagy összegről van szó, s e felett napirendre térni nem lehet. (Zugás) Tudja, hogy Sal Ferencz becsületese, de, bár nem haszonlesésből, olyat követett el, a mi a városnak nagy kárt okozott. Általában az volt a szójárás, hogy Ullmann Sal Ferencznél mindenható; látjuk, hogy ennek ára is lehetett. Az iratokat előbb nem lehetett látni. (Közbekiáltások: Lehetett!) Hosszabb időt kellene engedni ennek a tanulmányozására, ezért nyomassák ki az összes iratokat. Ha ezen indítványt nem fogadják el, magáévá teszi dr. Várady indítványát.

Déry János (Szavazzunk! kiáltások.) Mulasztás történt; a város nagy összeggel lett megkárosítva.

Miskolczy Barna közbeszól.

Déry János: A bizottsági tag ur mindég közbeszól, de a nézetét soha sem fejti ki. — Hogy a tárgyaláson levő kérdéssel tisztában legyünk, nem kell titkolódnunk. Napirendre akarnak térni, s mi lesz, ha a dolgot megfelelőbbézik. Az iratok közül egyesek a jelentés szerint a volt polgármester költözésénél eltűntek, mint a sár és kavics dolognál a rovás fák. A közköltől nem tűnik el semmi. Világosan látszik, hogy Ragány és Bordé olyan mulasztást követtek el, a mely felett napirendre térni nem lehet.

Weisz Károly azt fejtegeti, hogy a törvényhatóság felelősséggel tartozik a közönség és a törvény előtt. A szegény embernek a kenyérkereső szerszámját is elveszik s ilyen nagy visszaélésnél napi rendre térnek? Elfogadja dr. Várady és Schütz Albert indítványát.

Serényi Gusztáv példákval igazolja, hogy Sal Ferencz «sparmeister» volt. Ajánlja a napirendre térést.

A szavazás.

A vita befejeztetvén, a polgármester a napirendre térés és dr. Várady indítványát akarja egymással szembe állítva feltenni.

Dr. Sarkadi Lajos kimutatja, hogy így nem helyes a kérdés feltevése, mert Schütz Albert elhalasztó indítványt tett s mindig ez az első.

A polgármester a Schütz indítványát bocsátotta szavazásra.

Elvetették.

Ezután Serényi indítványához képest 31 szavazattal az ügy felett napirendre tértek.

Dr. Várady Zsigmond indítványa 16 szavazatot kapott.

Az idő előre haladván elnöklő polgármester a gyűlést berekesztette s a hátralévő ügyek tárgyalását hétfőn délutánra tűzte ki.

Kanonoki installáció.

Tegnap délelőtt 10 órakor nagy közönség jelenlétében ment végbe a székesegyházban az új kanonoknak, *Fetser* Antalnak installációja. *Zajnay* János, a várad-i káptalan éneklő kanonokja végezte a beigtatást.

A *Veni Sancte* elhangzása után szép emlékbeszédet mondott néhai *Szakszó* Rezső kanonokról; az árvák nevelése, a debreczeni plébánia vezetése és az egyházmegyei főpénztár kezelése körül szerzett érdemeit méltatva. A *Szakszó* halálával megüresedett békési főesperesi székbe beigtatta ezután *Szechenyi* Jenő apát-kanonokot, a krasznai főesperességbe dr. *Fraknoi* Vilmos, cz. püspök, apát-kanonokot (helyettesítette *Bunyitay* Vincze apát-kanonok), a közép-szolnoki főesperességbe *Schiefner* Ede prépost-kanonokot.

Majd az új kanonokhoz fordult. Kiemelte eddigi életpályáján elért sikereit, érdemeit, melyeket mint Szent József intézeti praefectus, szemináriumi [spiritualis és az egyházmegyei hivatal vezetője szerzett, — elismerőleg szólott szép tehetségeiről, vas szorgalmáról, sok oldalú ismereteiről, papi buzgóságáról, gondjaiban, jóakarataiba ajánlotta azokat, akiknek ügyében eddig is annyit fáradozott, Szent Vincze leányait és Szent László szegényeit. Dr. *Szemelhy* Géza erre felolvasta a királyi kinevező levelet, a püspöki megerősítést. *Zajnay* János éneklő kanonok pedig beigtatta az utolsó mesterkanonoki stallumba *Fetser* Antal oldalkanonokot.

Az új kanonok pompás, esengő hangon tartott rövid, szép beszéddel foglalta el székét. Hálás szívvel mondott köszönetet a bibornok püspöknek és a káptalannak, mely őt szeretettel fogadta tagjai közé. Itt működik papi pályáján a káptalan szemei előtt, ismerik valamennyien. A nagyprépost *Nogáll* püspök szentelte pappá, azóta bírja jóakaratait. Ismeri új méltóságával járó kötelezségeit, melyekre most tett esküt s melyek őt, mint fiatal embert jobban kötelezik. Ismeri a püspök, a káptalan, az egyház, a haza iránt való kötelezségeit; ismeri az egyház tanítását az egyházi vagyoni felhasználásáról; a kanonokságot nem önczélnek tekinti, hanem eszköznek, munkálni a lélek üdvét, Isten dicsőségét s az emberek javát. Igéri, hogy ápolni fogja a káptalanban a kartársi szeretetet, védeni a káptalan jogait, javait és érdekeit. Ismételtlen kéri szeretetüket. Végül maga és az előléptetett főesperesek nevében köszöni az installációt végző kanonok fáradozását. Te Deum zárta be a beigtatási ünnepélyt.

Beigtatás után sokan keresték fel az új kanonokot, köztük a *Kath. Kör* öttagú küldöttsége: *Dus* László, *Bereczky* Géza, *Tóth* Márton, dr. *Mártonffy* Bogdán és *Kelemen* László és a káptalani uradalmi tisztikar *Papp* Imre főtiszt vezetése alatt.

Az új kanonok installációja alkalmából több jótékony egyesületnek nagyobb adományt juttatott, köztük a helybeli koldusápoló és figyermek menedékház egyletnek 40 frittal alapító tagjai közé lépett.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

- Decz. 11. A »Szigligeti társaság« felolvasó ülése a jogakadémia dísztermében d. e. 11 órakor.
 Deczember 17. Jogász felolvasó estély a Kereskedelmi Csarnokban.
 Decz. 18. A díjnok egylet közgyűlése d. u. 3 órakor a megyei árvaszék tanástermében.
 Decz. 19. *Recht* Sándor hangversenye a Fekete Sas nagytermében.

* **A totalizátor a szegényeknek.** A földmivelésügyi miniszter, a magyar lovaregyesület részéről rendezett versenyek totalizátor és bokmakkor forgalma után, a fővárosi segély-alapot megillető részösszeg fejében 24,200 frt 39 krt küldött át a székesfőváros központi pénztárába.

* **Felolvasás Várad-Velenczén.** A felolvasó estélyek évek hosszú sora óta megvannak honosítva a várad-velencei »Népkör«-ben. Akár mint szórakozást, akár mint művelődési factort, t nyezőt tekintjük ezen estélyeket, értéküket nem lehet kicsinyelnünk. Az idei szezonban a tegnapi estély volt a megnyitó, melynek fényes sikeréből bátran lehet következtetni arra, hogy az idei felolvasási ciklus sem marad hatás és eredmény tekintetében a többi éveké mögött. A tegnapi estély változatos műsora oly sok és kellemes szórakozást ígért, hogy senkit sem lepett meg az a nagy érdeklődés mely az estély iránt nyilvánult. A »Népkör« helyiségei alig tudták befogadni a közönséget, melynek sorai közt a többi városrészek intelligensebb családját is ott láttuk. Az estély lefolyása a következő volt: Elsőnek *Papp* János joghallgató lépett a pódiumra, a ki *Moyzes* Miklós kíséretében zajos hatással adta elő a *Rákóczy* Rodostóban cz. hazafias melódrámát. Ritka élvezetben részesítette a közönséget a következő szereplő. *Lőrinczy* Riza k. a. az ő gyönyörű és művészin iskolázott hangjával pár szép műdalt s a közönség lelkes ovációjára ráadásul néhány népdalt és operett részletet énekelt. A kisasszonynak, ki *Kotauschek* Julia tanárnő méltó tanítványa, gyönyörű virágbokrétát nyújtott át. Az est csattanós befejezésül *Adorján* Emil ült a felolvasó asztalhoz, hogy a közönséget egy jó felórán át derűtségben tartsa és megkacajtassa. Valami humoros apróságot olvasott fel, melyben azt kesergi el, hogy mint bukott el a városatyá választásokon. A publikum viharosan megtapsolta.

* **A »Gyermekbarát Egyesület« ülése.** A »Gyermekbarát Egyesület« választmánya ma 11-én, (vasárnap) délelőtt 10 órakor, a város-háza tanástermében ülést tart, melyre a választmány t. tagjait ez uton is tisztelettel meghívja az elnökség.

* **Pályázat.** Az élesdi kir. járásbiróságnál egy albirói állás üresedett meg, melynek betöltésére pályázatot hirdet a nagyvárad-i kir. törvényszék elnöke.

* **Pályázat lírai költeményre.** A Petőfi-társaság által a *Vigyázó* gróf-alapból lírai költeményre kitűzött pályázat határideje deczember utolsó napján jár le. A háromszáz koronás jutalomban csak irodalmi becsesel bíró művek részesülhetnek. A pályaművek idegen kézzel tisztázva és füzeve, a szerző nevét rejtő jelíggel levélke kíséretében a társaság titkári hivatalába. (IV. Bástya-utca 11.) küldendők.

* **A világhírű rossz bor.** A hegyaljai híres, tüzes borokat igen nagy csapás érte, talán még nagyobb csapás érte a filoxera vésznel, mert most hírnevük forog koczán. — Szerencsi járás főszolgabírója — mint tudósítónk írja — a minap *Mádon* két borkereskedő pinczejében vizsgálatot tartott s több hordóból mintákat vett, mert az a gyanu, hogy a hordóban hamis bor van. A vizsgálat a borkereskedők körében nagy szenzációt keltett.

* **A három kassai vértanu.** Irta: *Hennig* Alajos S. J. A magyar katolikus egyháznak hő vágya megy teljesülésbe nem sokára, mert a Három szent életű jezsuita, *Körösy* Márk, *Pongrácz* István és *Grodeczky* Menyhért, kiket az 1619-ben Kassán a katolikus hit ellenei meggyilkolták, már közelebb boldoggá avattának. E három szent életű, szenvedéseit és borzasztó halálát írja meg teljesen hiteles adatok alapján *Hennig* Alajos. A művet,

mely világos és vonzó előadásban ismerteti a kassai vártanuk életét és mátyr-halálát, 19 remek illusztráció díszíti. A 130 oldalra terjedő műnek ára mindössze 50 kr. Megrendelhető a »Hirnök«-nél Kalocsán.

* **Halálozás.** Dobruczki Ödön l. sz. püspöki uradalmi ispán anyósa özv. *Marterstok* Antalné elhunyt. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Dobruczki Ödönné, szül. *Marterstok* Ida mint leánya, Dobruczki Ödön, mint veje, Alojzia a Soproni Orsolyita-rend tagja, mint leánya, *Patho* Somogyi Alojzia, Somogyi Gyula, Faragó Somogyi Ida, mint testvérei és a többi rokonság nevében szomorú szívvel tudatják, felejtethetlen jó édes anyja, anyós és testvérenek Özv. *Marterstok* Antalné, szül. *Somogyi* Jozefának élete 60-ik évében hosszas szenvedés után f. évi deczember 9-én éjjel történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei f. évi deczember 11-én d. u. 2 órakor fognak a római kath. egyház szertartása szerint Kőfaragó-utca 856. sz. háznál beszenteltetni és a várad-olaszti-temetőben örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szentmiseáldozat pedig f. hó 12-én d. e. 10 órakor fog a várad-olaszti plébánia fempomban az *Egek* urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad: 4898. deczember 10. Áldás és béke poraira!

Adomány az elaggott iparosoknak. A volt »Kömlő«-beli jelenben is meglévő tűzoltó asztaltársaság, elnöke *Mezey* Mihály által kétszáz koronát sziveskedett az elaggott iparosok alapjára adományozni. Ezen nemes érzelmű és jószívű emberbarátokból álló asztaltársaság számos éveken át annyi bizonyítékát szolgáltatotta a szegények és árvák segélyezésére, a nyomor enyhítése körül tett jóakaró áldozatkésztségeinek, hogy városunk több jótékonyaságot gyakorló egyletei között méltó helyet tölt be s már annyi könnyet száritott fel a nyomorral küzdő szegényeknél. Fogadja a tisztelt asztaltársaság szives adományáért e helyen is elismerő halás köszönetünket, egyben örökös fennmaradásukat óhajtó jó kívánatunkat. A nagyvárad-i ipartestület jótékonyasági bizottsága nevében: *Bertsey* György, ipartestületi elnök. *Jankovich* János, ipartestületi főjegyző.

* **Eljegyzés.** *Benrád* Albert helybeli tőrekvő fiatal vendéglős ma tartotta eljegyzését *Király* György helybeli polgártársunk kedves és művelt nővérével *Király* Annuska kisasszonnyal.

* **Becsapott kondás.** Vigyázatlanságáért keservesen becsapódott tegnap egy falusi ember, a kitől két kitanult sipis a legfurfangosabb módon lopott el 130 forintot. A tettes két uri ruhába öltözött tolvaj, a kik ilyen uton szerzett pénzből élnek.

A káros *Hogyupán* József fancesikai lakos, *Schvarcz* Ferencznek egyik kondása. *Hogyupán* bejött tegnapelőtt Váradra, eladni hozott gabonát s tegnap reggel duzzadt tárczával indult a vasuti állomás felé, hogy haza utazzék. A mint a Nagyhidon ment keresztül, hozzá csatlakozott egy elegáns fiatalember, a ki előbb illendően tudakozódott, hogy hová készül, aztán pedig, mikor megmondta *Hogyupán*, hogy a vasuti állomásra, kijelentette, hogy ő is oda megy s csatlakozott *Hogyupán*hoz.

Még alig mentek együtt néhány lépést, egy ember ment el mellettük, a kinek kiesett a zsebéből a pénztárczája, azonban ezt nem véve észre, nyugodtan ment tovább. A *Hogyupán*hoz csatlakozott ur mohón kapott a lett tárcza után s azt zsebre tette, aztán pedig *Hogyupán*t egy mellék utcába hívta megkínálta a talált pénz felével. *Hogyupán* a fényes ajánlatot elfogadta s a pénzen osztozkodni kezdtek. Azonban még nem értek a végére az osztozkodásnak, amikor az az ur, a ki a pénzt elvesztette, odajött hozzájuk s így szólott:

— Adjátok ide a pénzemet, tudom hogy ti találtátok meg.

A két ember tagadott, mire a káros motogni kezdte őket s elvette biztosítékul *Hogyupán*tól a tárczáját, amiben 130 frt volt. Hosszas keresés után végre megtalálta a káros a tárczáját a *Hogyupán* kísérlőjénél, akit aztán ütlegelni kezdett. *Hogyupán* meglepetve nézte

a verekedést, azonban nem volt kisebb meglepetése, amikor azt látta, hogy a megtámadott ember futni kezdett, folyton üldözve a másiktól — a zsebében levő pénzével.

Hogyupán azután hiába várta vissza a verekedőket, mert azok nem jöttek vissza. Hogyupán panaszt tett a két ismeretlen ellen, akikről a rendőrség megállapította, hogy azok össze voltak beszélve s ilyen furfangos módon fosztották meg Hogyupánt pénzétől. A rendőrség a nyomozást megindította s mivel ilyen fajtájú több lopás is történt már, a rendőrség ismeri ennek a tetteseit s így valószínű, hogy a tettesek már ma le lesznek tartóztatva.

* **A tetten ért tolvaj.** *Pántya* János egy többször büntetett ember a Zöldfa-utcán egy kereskedés előtt kiakasztott kendőt ellopott. *Pántya* János azonban ezen tettén rajtavesztett. Észrevették s elfogták. Délután átkísérték az ügyészség börtönébe.

x **A Lloyd kávéházban** ma és minden vasárnap a 37. gy. e. zenekara játszik.

Vasuti üzletvezetőséget Nagyváradnak.

Az irigység sem foghatja Nagyváradra, hogy »nagynevű« képviselője daczára valami bőségesen élvezte volna eddig a kormány kegyét.

Ezt épen nem, sőt még jóindulatát sem.

Itt van a legfrissebb példa, a villamos vasut ügye.

Nagyváradot akkor azonban mindig igénybe veszik, ha hozzájárulás kell valami állami intézményhez.

Ki nem tudja, hogy Nagyvárad ma, Budapest kivéve, az első forgalmi központ a vasuti közlekedés tekintetéből s egyik legelső rendű állomása a m. á. vasutak kiterjedt hálózatának. Maga a miniszter is személyesen győződött meg, hogy a nagyvárad vasutállomás helyiségei szűkek, éppen nem felelnek meg a nagy forgalomnak, sőt a vasuti szolgálatra is bénítólag hatnak.

S a sok rimánkodás daczára *kilátásba* van helyezve 200,000 frt az állomás kibővítésére, míg más kisebb állomásokra milliós építkezésekről van szó.

Igy háttérbe vagyunk szorítva más kérdésben is.

Debreczen, Kolozsvár, Arad vasuti üzletvezetőséggel bírnak s nálunk nagy nehezen állítottak fel üzletkezelőséget és már gondolkodnak, hogy ezt is elvegyék.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara már többször hangoztatta szavát ezen mellőzésért, de más városoknak mindig nagyobb protekciójuk volt a kormánytól, mint a megcsontosodott mameluk Nagyváradnak.

Most ismét alaposan megindokolt felterjesztést intézett a kamara a miniszterhez, a melyben számszerűleg és érvek csoportosításával mutatja ki, hogy mennyire szükség volna már csak vasut-politikai szempontból is Nagyváradon, mint természetes székhelyen egy vasuti üzletvezetőség felállításának.

Nem sokat bizunk a miniszter jóakarátában s így aligha lesz meg a kívánt sikere a kamara különben is nagyon helyes felterjesztésének.

A kamara felterjesztésének egy része mondja:

»Legfeltűnőbb Nagyváradnak elmellőzése a kereskedelem- és ipar vérkeringését alkotó közlekedési eszközök egyik legfontosabb fajtája, a vasutügy adminisztrációja körül, mert ama közismeretű tény mellett, hogy Nagyvárad kizárólag a kereskedelem és ipar helye, geográfiai helyzeténél fogva is egyenesen rátermett arra, hogy a hazai vasutak adminisztrációjának egyik jelentékeny központjává váljék.

Ha a fentiekhez hozzá vesszük még azt a kétségtelen tény, hogy Nagyvárad, mint a nagy Alföld végvára, s így a keletre irányuló kereskedelemnek egyik központja, gócpontja egyúttal az ország egy jelentékeny része kereskedelmének és iparának, igazán feltűnőnek kell találnunk azt az alacsony szerepet, a mely Nagyváradnak a hazai vasutak adminisztrációja keretében jutott.

ZENE és MŰVESZET.

Recht Sándor hangversenye.

Recht Sándor hegedűművész f. hó 19-én a Fekete Sas nagytornében hangversenyt rendez.

Recht Sándor nagyvárad fiu s művészetét nem egy alkalommal bemutatta már szülővárosának s a közvélemény ezen szerepléséről általános elismeréssel nyilatkozott

Azóta tehetsége a külföldön és az ország minden részében tett bemutatkozások után, megizmosodott. A külföldi sajtó igen elismerőleg nyilatkozik játékaról. A nagyvárad közönségnek tehát magas színvonalu művelésben lesz része.

E hangversenyen fel fog lépni *Inksy* Gizella a Vigszínház colorateur énekesnője is.

MULATSÁG.

»Gyermekbarát« estélyek.

Az idei farsang ujdonságát fogják képezni a gyermekbarát egyesület által rendezendő estélyek. Mindkét nembeli gárda, melyből a rendezendő bizottság alakul, hatalmas tevékenységet fejt ki a siker biztosítása végett

A rendezőbizottság névsora a következő:

Hölgy rendező bizottság: Baghy Margit, Baróthy Erzsike, Beczkay Gizella, Beliczay Irén, Bige Ilona, Bócz Ilona, Bozóky Nóra, Böszörményi Matild, Breitner Elza, Cseresnyés Lujza, Csányi Margit, Eleméry Irma, és Klára, Farkas Etelka, Faykiss Irén, Ficzek Margit, Frankó Margit, Füchsl Jenny, Géczy Irén, Giraud Vilma, Guttmann nővérek, Hegedüs Irén, Hügel Anna, Jelentsik Margit, Jelentsik Klára, Járossy nővérek, Kiss Anna, Konrad Margit, Korda Boriska, Király Klára, Mihályházy Margit, Marienescu Délia, Mayer Miczi, Palkovits Malvin, Pokorny Marianne, Persz Aranka, Papp Aranka, Rácz Ilona, Ritóók Margit, Ros nővérek, Sebestyén Amália, Sonnenfeld Hedvig, Sebő Anna, Sipos Elza, Serényi Vilma, Serly Margit, Schvarcz nővérek, Szolcsányi Olga, Száhlender Margit, Száhlender Etelka, Steiner Kornél, Vári Szabó Margit, Tassy Dalma, Tóth Margit, Tóth Elza, Tóth Karola, Wertheimstein nővérek, Winkler Mártha és Veress Erzsike.

Férfi bizottság: Dr. Adorján Emil, Aufricht Alajos, dr. Bartha László, dr. Barta Béla, Bárdos Ödön, dr. Bozóky Kálmán, Bozóky Géza, Bessenyei Elemér, Buzogány Gyula, Baróthy Pál, dr. Cziffra Kálmán, dr. Dési Géza, dr. Diószegi Győző, Des Echerolles Kruspér Guilbert, Eleméry Ferencz, Ertsey Péter, Ertsey Géza, ifj. Frankó Endre, Fráter Pál, Flaskay Dezső, Feszt Géza, dr. Fisch Áron, dr. Fodor Gyula, Ficzek Emil, Fráter Emil Glatz Béla, Gyenge Béla, Gyalokay Jenő hdgy, Hajdu István fhgy, Halász Lajos, Holmayer Béla, Holló Lajos, dr. Kanzsy Tibor, Imrik Gusztáv, Jakobi Andor, Jankovich Tihamér, Kenéz Sándor, Knoblauch Antal, dr. Komlós József, Küttel Károly, dr. Kurländer Ede, Krajcsovicz János fhgy, Kerényi Miklós, dr. Mayr László, dr. Magyar Gyula, Márkus Lajos, Misléy Kálmán, Medvigy Gábor, Medvigy István, Miskóczy Pál, dr. Mikó Gyula, dr. Moskovits József, Moskovits Miksa, Millye Gyula, Millye Lajos hgy, Némethy Ferencz, Ormay Lajos, Örley Dénes, Papolczy Ferencz, Pittoni Róbert főhadnagy, Papp János, Pallay József, dr. Perczel Adolf, Puskás Béla, Radó Dezső Reinle Gyula, Rizetti Pál szds, dr. Steffner János, Stachó Károly, Serly Jenő, dr. Simay Gyula, Sipos Árpád hgy, dr. Szőlősy Ernő, dr. Thury Endre, Thury Károly, Thury László, dr. Thury Kálmán, Tóth Ferencz, dr. Valdmann Béla, Vattay Gábor, dr. Várdy Zsigmond, Wertheimstein Henrik, Vueskics László, Weisz Ernő, dr. Vavrek Kálmán, dr. Weinberger Sándor, Zigre Aurél.

Meghívó. A gyermekbarát egyesület által rendezendő táncestélyek férfi rendező bizottság tagjait, kiknek nevei a fentebb közölt névsorban jelezve vannak, felkérem, hogy elértekezlet tartása céljából f. hó 11-én d. u. 4 órakor a Casinóban megjelenni sziveskedjenek.

Dr. Thury Kálmán.

Az iparosok műkedvelői előadása.

A nagyvárad ipartestület ifjuságának önképző egylete a tavalyi sikereken felbátorodva ez évben is műkedvelői előadást rendez még pedig folyó hó 26-án és 1899 január hó 1-én. A szinelőadás az önképző egyesület új helyiségében az Apolló épületben fog végbe menni.

A rendezőség a következőleg alakult meg:

Bertsey György elnök, Zeman János e. jegyző, ifj. Barza József b. jegyző, ifj. Cser János b. pénztáros, Pintér Tamás b. elnök, Kovács Béla b. pénztáros. A rendező bizottság tagjai: Abella Mihály, Bereczky László, Kabdebó Ernő, Makovits Ferencz, Nagy Károly, Novák Gusztáv, Varga Gyula, Szűts Jenő.

ELŐADATIK:

HUSZÁRSZERELEM

vígjáték 2 felvonásban dallal. Irta: Murai Károly.

Rendező: Zeman János. Ügyelő: Kiss L. Sugó: Vántus K.

SZEMÉLYEK:

Barkos Gábor *Barza Antal*
Barkos Zsigmond . . . *Rimóczy József.*
Anna *Pántya Ilonka k. a.*
Hüppig Kázmér, gazdag dán. *Bóji Lajos.*
Hüppigné *Nagy Jolánka k. a.*
Sárka leányuk *Gáll Mariska k. a.*
Kenéz Mihály *Bereczky László.*
Kálmán, huszárhadnagy *Mocsi Gyula.*
Dér Pista *Kabdebó Ernő.*
Berényi Pál, huszárkapitány *Abella Mihály.*
Zsuzsi, felügyelőnő, Barkoséknál *Dajka Róza k. a.*

Belépő díj személyenkint: Számozott körszék I—II. sor 70 kr. Zártszék 60 kr. Állóhely 50 kr. Jegyek a meghívó előmutatása mellett előre válthatók f. évi decz. 11-től minden nap az egyesület helyiségében, valamint *Liptay* László fő-utcazi fodrász üzletében. A jelzett napokon ugyancsak előjegyzések is elfogadhatók a január 1-én tartandó előadásra. Kéretnek a mélyen tisztelt meghívottak, miszerint jegyeik megváltása iránt minél előbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a legkisebb akadály is előfordulhasson. Az előadás kezdete pontban 7 órakor, mely okból kéretnek a m. t. meghívottak, hogy helyeiket már esti fél 7 órakor elfoglalni sziveskedjenek. Az előjegyzett, de december 24-ig ki nem váltott jegyek értékesítettnek.

REGÉNY-CSARNOK.

SZERESS ÖRÖKKÉ.

Irta: Buchanan Róbert.

Angolból fordította: Dr. N. Gy. 14.

A kapitány azt felelte, hogy sohse volt jobban, leszámítva egy kis könnyű csipő-fáját valahol azon a tájon, a melyet óriási bluzának hátsó része elfödött.

Antal aztán elgondolkozva nézett a ház urára s alantabb hangon kérdezé:

— Amos, nincs semmi ujság?

— Nincs, — felelt Amos leverten. — Félek, hogy a hajó oda lett; akkor pedig Isten legyen irgalmas nekünk!

Nyomasztó csönd állott be s borulat vonult át mindnyájuk arcán; Antal volt az első, a ki egy nehéz sóhajtás után, szemmel tartva öreg barátja szomorú tekintetét, elütte az árnyékot. Hogy elszórákottassa őket, gyöngéden elbocsátotta Mabel kezét s fölállott székekről:

— Sohase mondja az ember, hogy meghal, a míg kiterítve nincs s nem ébresztik fel a menyekben. Hová tegyem a hordócskát? Félek, a pinczemesterektől.

— A régi helyére, — felelé a szatócs szintén fölkelve.

Amos erre gyertyát vett elő az asztalról s jól körülnézve a kövezett földszinten egy mozdítható követ talált, a melyet menten föl emelt, úgy hogy egy kis üreg tűnt elő. Antal ebbe eresztette le a hordócskát, előbb azonban csapra ütötte s tele öntötte belőle az asztalon álló palackot, úgy hogy a finom rum illata elárasztotta a szobát. Akkor aztán a követ gondosan helyére tették.

De Antal, a ki sohase jött üres kézzel,

még nem végzett. Bundájához sietve s megtagogatva zsebeit, csakhamar tele kézzel jött vissza.

— Nézd csak édes Mártha, hoztam neked néhány új selyem szallagot, no meg egy pár finom szivart annak, a ki a tiéd lesz. No próbálja meg kapitány, azt mondják, remekül szelelnék, bátor én jobb szeretem a pipát!

Mártha magához vette a szallagokat, a kapitány pedig menten rágyújtott az egyik szivarra, — igazi havanna volt — a gyertya lángjánál. Azután Antal ismét kabátjához menve s hátratarva kezeit, vidáman pislantott Mabelre.

— Mit gondolsz, aranyom, mit hoztam neked? Sohase találsz ki!

A leány mindjárt föl hagyott a találgatással, Antal pedig fontoskodva egy kis papirosomagot adott elő; ezt aztán diadalmaskodva bontogalta s lefejtve és elvetve borkait, egy szennyes füzetet leplezett le, negyedréti alakban, fekete betűkkel nyomtatva, a régiség félreismerhetetlen jeleivel.

— Bizony, tudtam, hogy egy kis nyomtatott papirost mindennél jobban szeretsz a világon, így hát megkerítettem ezt egy öreg tengerparti őrtől saját cikkekért cserébe.

Mabel örömkialtással kapott a kötethez s menten kinyitotta a címlapot, a melyre régi homályos betűkkel ez volt nyomtatva:

A REPÜLŐ HOLLANDINAK NEVEZETT
VANDERDECKEN URNAK
S ELÁTKOZOTT, KISÉRTET-
HAJÓNAK NEVEZETT VI-
TORLÁSÁNAK
CSUDALATOS ÉS IGAZ TÖRTÉNETE.

A HOLLANDIBÓL ANGOLRA FORDÍTATOTT
ÉS NYOMTATOTT YORK ROGERNÉL A
»FEKETE KAKAS« CZÉGÉNEK ALATT
LICHFIELBEN 1615.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Ő Felsege jubileuma.

Bécs, december 10. A »Wiener Zeitung« ma a következő legfelsőbb kéziratot közli:

Kedves Thun gróf!

A Mindenható kegye megérem engedte 50-ik évfordulóját annak a napnak, amelyen őseim trónjára léptem. Ájtatos szívvvel fogadom az Égnek ezt a ritka adományát és komoly visszapillantást vetve e hosszú, eseménydús időszakra, hálát adok a Gondviselésnek az államnak hatalomban és tekintélyben való gyarapodásáért, népeimnek a jóllétben és közművelődésben való minden haladásáért, a mivel hivatásom gondjaiért megjutalmazott. Bár ennek az emléknaphoz hangos öröm és ünnepi pompa nélkül kellett elmúlnia, azért rám nézve még sem volt benső öröm és bőséges megnyugvás nélkül. Ujra számtalan bizonyítékát kaptam a benső ragaszkodásnak és újra megerősödött az a kapocs, a mely engem és hazámat oldhatatlanul egyesít népeimmel. Számtalan méltóságos és megható manifestációval, a melyek közvetlenül egy szerető nép lelkének szabad elhatározásából fakadtak, ünnepelték ezt az emléknapot minden országban, szeretett Bécs székesfővárosommal az élén. A legszebb tiszteletnyilvánítást láttam azonban a felebaráti szeretet buzgó tevékenységének nagyszerű kifejtésében. Megható és szívemnek kedves hódolásként üdvözöltem azt, hogy óhajaim gyöngéd figyelembevételével és várakozásomat messze fölül-

mulva, a közttestületek, magánegyesületek és egyes személyek végtelen sora a jótékonyosság olyan nemeslelkű cselekedeteivel ünnepelték ezt a napot, a melyek a távol jövőben is bő áldást fognak hozni a szükkölködőknek és megszorultaknak. Mindazoknak, a kik ilyen módon tettel és szóval, szeretettel és hűséggel közreműködtek, mélyen megindult szívvel fejezem ki császári köszönetemet. Kérem az Istent, Mindenhatót, áldja meg és jutalmazza meg hű népeimet azért a vigasztaló szeretetért, a melylyel engem a szent megemlékezés e napján körülvettek és magamnak azt a kegyet kérem az Égtől, örvendeztesen meg népeim zavartalan boldogságával.

Megbizom Önt, hogy ezt a nyilatkozatomat köztudomásra hozza. Bécs, 1898. december 8. *Ferencz József, s. k., Thun, s. k.*

Bécs, decz. 10. Ő Felsege uralkodói jubileuma alkalmából a négy legfelsőbb udvari hivatal irodaidazgatói és udvari tanácsosai császári ajándékokat kaptak. (Magyar Táv. Ir.)

A franciaországi események.

Páris, decz. 10. A »Gaulois« értesülése szerint Jamont tábornok legutóbb Faure elnöknel járt, hogy a főparancsnokság nevében felvilágosítsa őt, milyen kinos helyzetben van a jelenlegi viszonyok közt a hadsereg feje. Faure elnök állítólag azt válaszolta, hogy az alkotmány nem engedi, hogy bármi módon közbelépjen.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, december 10.

Buza márcziusra	9.68
Buza októberre	—
Uj tengeri	4.86
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	8.28
Zab őszre	5.92

Értéktőzsde.

B u d a p e s t, december 10.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	361.25
Magyar hitel	391.50
Allamvasut	364.25
Salgótarjáni	371.—
Wagon-kölcsön	220.50
Villamos vasut	287.25
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	866.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	266.25
Magyar jelzálog	602.—

B é c s, december 10.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	851.75
Magyar hitel	880.75
Allamvasut	851.75
Birodalmi márka	58.97

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. december 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.75
Magyar koronajárdék	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.25
Horvát-szlavón földtehermentési kötvény	97.—

Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	159.—
Tiszabályozói és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.75
Osztrák járadék papirban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák korona járadék	120.—
Osztrák járadék aranyban	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bankrészevény	915.—
Magyar hitelbankrészevény	340.75
Osztrák hitelintézeti részevény	360.80
Osztrák-magyar államvasuti részevény	363.75
20 frankos arany (Napoleon d'or)	950.—
Német birodalmi márka	59.—
London vista	120.65
Párisi vista	47.10
20 márkás arany	1180

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Richter-jele Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hirreves házi-szer ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájda-lomcsillapító bedörzsolésként alkalmazatik köszvény-nél, csúsznál, tagszagatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsolésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyákkorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árában majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József Gyógyszeresüznel Budapest. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbbirtékú utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget »Horgony« védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállítók, RUDOLSTADT.

Herschmann Fülöp

czukrász.

Nagyvárad, Nagy-Teleky-utca.

Finom bonbon, salon cukorkák, pörkölt mandola, fehér mályva, barna maláta és egyéb más cukrok. Promunz, saját készítményű torták, írók tészta, theasütemények, kalács, habcsók, mindennemű sütemények, szép és nagy választékban kaphatók cukrászüzletben.

Pontos és szolid kiszolgálásra magát a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlja

Herschmann Fülöp,

czukrász,

Nagy-Teleky-utca.

Erődi H. cukrászata

Nagyvárad, Fő-utca

elvállal és pontosan teljesít úgy helybeli, mint vidéki mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket mérsékelt árák mellett.

Vidéki küldemények gondos csomagolás és pontos szétküldés következtében, rendes időben és sértetlen állapotban érkeznek.

Ugyanott karácsonyfa díszítési cikkeket, huzuczukorkákat, diszes bonboniereket, friss sütemény, teakenyér és piskóta kapható.

Polgári

menyasszonyi

kelengyét

ajánl

100 frtért LUSTIG EDE

6 drb Chiffon-ing díszítve	12.—
6 „ Háló-köntös hímzéssel	10.80
6 „ Nadrág	11.40
3 „ Alsósoknya	8.80
12 „ Zsebkendő fehér vagy színes	4.—
12 pár Harisnya	6.—
2 ágy Ágykészlet szépen kiállítva	14.80
6 drb Nanking-tollhuzat	5.40
6 „ Alsó-lepedő	9.60
2 „ 6-szem. garnitúra damaszt	10.80
2 „ Kávészeríték színes	6.—
12 „ Törülköző vászon	6.—
12 „ Konyharuha	2.40
12 „ Portörölő különféle	3.—
o. é. forint III.—	
10% pénzár-kezdvezm.	11.—

összeg netto frt 100

**MENYASSZONYI
KELENGYÉK**
rendelésre
100 frttól 1000 frtig.

Kivánatra minták az összeg előleges beküldése után megtekintésül hához küldetnek.

Vászon és fehérneműek
nagy választékban.

	III	II	I
Rumburgi vászon 1 vég	30.—	40.—	60.—
Creas s Irlandi vászon 78 cm.	6.—	12.—	24.—
Creas s Irlandi vászon dupla-széles lepedőnek	24.—	36.—	48.—
Asztali készletek 6 személyre	5.—	10.—	15.—
Ágytakarék tricót	2.—	2.80	4.80
Törülközők vászonból tuczatja	3.60	6.—	12.—
Csipke s divatfüggönyök pár	4.—	8.—	12.—
Női chiffon-, vászon- és batistsz ingek	2.—	4.—	6.—
Női chiffon-corsetta	1.40	2.80	4.—
Női chiffon alsósoknya s nadrág	1.80	3.60	4.80
Ágyhuzat chiffon s vászonból 1 ágykészlet	20.—	30.—	40.—

A fentjegyzett cikkeket legjobban ajánlom, s daczára annak, hogy azok legolcsóbb szabott áron vannak jegyezve, azon körülményénél fogva, — hogy utazókat nem alkalmazok — azok költségét 10% engedmény fejében a t. vevőknek kedvezményezem.

LUSTIG EDE
BUDAPEST, Kerepesi-ut 2.

Alapított 1876. Szabott árak.
Rendelések pontosan eszközöltek.

Köszönetnyilvánítás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherceg udvarmesterei hivatala. Általános Asbestáru gyár. Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót Főherceg rendkívül meg van elégedve az asbestalppal bélelt cipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbestalpbéléssel, ugyanannál a cipésznél s aztán küldjék ide. Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szalonzcipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

K R A H L, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja: Tisztelt Doktor ur! Az asbestbetéti cipők kitűnőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfájásom, úgy hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel. Szíves tanácsát köszöni Dánoson, 1897. évi szeptember 17-én. Tisztelő híve: WEKERLE SANDOR.

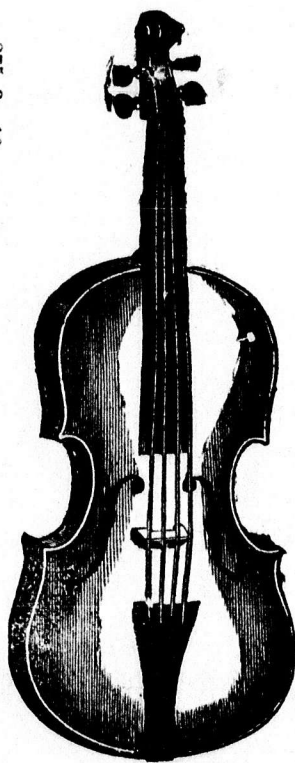
Nincs többé lábfájás

Óvjuk lábainkat hidegtől, nedvességtől és meghűléstől. Sem tyukszem, sem izzadó láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés. Rövid idejű viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Hőgyes-léle az egész világon szabadalmazott Asbestalppal készítettével látja el. Kettős vastagságú 1 frt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele. Az Asbestalpbélelés kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22500 pár szállított. Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előlege beküldése és külön 10 kr. frankó. Felvilágosítások és prospektusok, köszönetnyilvánítások ingyen. Vizonteladóknek megfelelő árengedmény.

Általános Asbestáru gyár betét-társaság, Budapest, VI., Sziv-u. 18.

275 8-10

Stowasser János

csász. és kir. udvari szállító, hangszergyáros.

Egyesegyedül szabadalmazott, javított TÁROGATÓ feltalálója.

Budapest, II., Lánchid-utca 5.

Hegedük 3, 4, 5, 6, 8 frttól feljebb.

Kijátszott régi mesterhegedük 20, 25, 30, 40 frttól feljebb.

Gordonkák 8, 10, 12, 15 frttól feljebb.

Czimbalmok erőteljes csengő hanggal 25 frttól 300 frtig.

Tárogató ősi magyar hangszer.

Szárnykürtök és trombiták 14, 18 és 20 frt.

Harmonikák erős orgona hanggal 3, 4, 5, 6, 8 frttól feljebb.

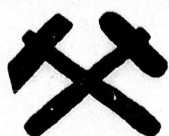
Hegedű vonóval és tokkal 8 frt.

Javítások pontosan és legolcsóbb árban eszközöltek.

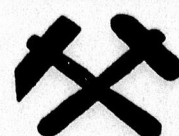
Zenekarok részére szükséges hangszerek előnyös fizetési feltételek mellett a legjutányosabb árban szállítanak.

— Árjegyzékek ingyen és bérmentve. —

Harmonikákra külön árjegyzék kérendő.

COAKS

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a gáz-coaks, mert a sulyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyűl meg.

A coaks ára nálunk 2 frt métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor métermázsánként 14 kr. fuvardíjért hához szállítjuk a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább 250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.

Nagyvárad, 1898. októberben.

Nagyvárad, légszeszgyár:
Az igazgatóság.

BELEPÉSI FELHÍVÁS a „Polgári takaré- és segélyszövetkezet“

IV-ik ÉVTÁRSULATÁBA.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet“ 1899. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1901. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s **minden üzletrész után hetenként 10 kr (20 fillér) fizetendő.** A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, a mennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg $\frac{1}{2}$ részét $6\frac{1}{2}$ -os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok belépésének és a heti fizetések bérmentes teljesítésének megkönnyítése céljából a szövetkezet a póstatakarékpénztárnál számlát nyitattatott.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 5 kr beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját névére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait valamint mindazokat, kik az 1899. január 3-tól kezdődő 4-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a szövetkezet üzlethelyiségében (Szent-László-tér, Kovács-féle ház) **mielőbb** beiratkozni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1898. november hó.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet“ igazgatósága.

A IV-ik évtársulat befizetési napjai:

kedd délután — — — 3-5-ig.
szombat délután — — — 3-5-ig.

A szövetkezetnek eddig mintegy 1500 tagja van, több mint

25.000 üzletrészszel.

Eladó ház.

Nagy-pecze-utczai 231. sz. ház, előnyös feltételek mellett eladó.

Értekezhetni:

a Biharmegyei takarékpénztárnál

Kossuth-utca.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbakké. Ára darabonként 3 forint.

Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös óraláncz 60 krajczár.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításokon kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől megment. Tartós és pénzt megtakarító. Darabja 3 forint.

A penge *** csillagos aczélből és a többi részei alpaccából vannak. Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

POLLÁK SÁNDOR főbizományosnál,
BUDAPEST, V. ker. Kálmán-utca 17.

Gyűjtőknek 5 drb után egy-egy ingyen küldetik.

K Á D Á R J Á N O S

fűszer-, bor- és csemege-kereskedése

Á S V Á N Y V I Z E K N A G Y R A K T Á R A Nagyváradon.

Fő-üzlet: Bémer-tér, Guttmann-ház. — Bodega és tejsarnok: Áldás-utca.

A közeledő ünnepek alkalmából van szerencsém a mélyen tisztelt közönség szives figyelmét felhívni dusan **felszerelt** üzletemre.

A téli idény alatt mindenkor **friss** minőségben kaphatók: *prágai sódar, góthai felvágottak, naponkint friss bécsi és prágai virsli, debreczeni kolbász stb. Mindennemű csemege sajtok, olajos, páczolt és füstölt halak.*

👉 **Udvari sütemények, pozsonyi diós- és mákos patkók.** 👈

———— Nemes faj-almák nagyban és kicsinyben. ————

🌿 **Verseczi édes mustár.** 🌿 **Znaimi ugorka.** 🌿

A néh. **Zéley János-féle hagyatékból megvásárolt nagyobb mennyiségű kitűnő óborokat igen jutányos árrban bocsájtom eladásra.** — Tisztán kezelt valódi boraimért a szavatosságot elvállalom.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy **a világ legjobb mosószere a „Polysulflu“ kizárólagos főraktárát** Nagyvárad és Biharmegye részére átvettem. — A „Polysulflu“ **kitűnő sikerrel használható fehérenemű mosásra, gyapju, pamut, selyem, len, kender, lószór, szalma és rongy tisztításra.** Hatása bámulatos és e mellett oly olcsó, hogy egyszeri használat után nélkülözhetelenné válik.

Kivánatra készséggel szolgálom ingyenes próbamintával, sőt kísérletet lehet vele tenni üzletemben is. Szives megrendeléseket kérve, vagyok kiváló tisztelettel:

TELEFON!

Kádár János.

A n. é. közönség kényelmére Áldás-utczai Bodegám késő éjjelig és ünneppalok is nyitva van, hol hideg felvágottak és italok, csemegek hasonló ár és minőségben kaphatók, mint fő üzletemben.

A karácsonyi cikkek megérkeztek és azokat igen előnyösen lehet nálam beszerezni.